

Programové zameranie strany SMER – sociálna demokracia na volebné obdobie 2012 – 2016

Tento program vychádza z doterajších skúseností a výsledkov pri výkone vládnej moci vykonávanej v záujme občanov, ktorí dávajú predstaviteľom štátu mandát. Základným východiskom činnosti vlády s výrazným postavením strany SMER – sociálna demokracia bude eliminovať vplyvy krízy a zabezpečiť jednotu ekonomického, sociálneho, politického a environmentálneho rozvoja Slovenska.

Obsah programového zamerania:

1. SPOLOČENSKÁ STABILITA A ISTOTY PRE ĽUDÍ
2. POSILNENIE POSTAVENIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V EURÓPSKEJ ÚNII A VO SVETE
3. HOSPODÁRSKY A TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ SLOVENSKA
4. ÚLOHA ŠTÁTU A VEREJNÉHO SEKTORA
5. ZNALOSTNÁ SPOLOČNOSŤ A VZDELÁVANIE
6. KVALITA ŽIVOTA AKO VÝSLEDOK SÚDRŽNEJ SPOLOČNOSTI
7. ROZVOJ REGIÓNOV SLOVENSKA

1. SPOLOČENSKÁ STABILITA A ISTOTY PRE ĽUDÍ

Slovensko si nemôže v súčasnej situácii dovoliť ďalší pokus o vládnu koalíciu, ktorá bude nestabilná. Bez stability nie je šanca zvládnuť súčasné turbulentné vonkajšie prostredie. Na nestabilitu vládnej moci doplatia všetci, každý občan Slovenskej republiky. **Stabilita vládnej koalície** vytvára nevyhnutné podmienky na zvýšenie a stabilizovanie istôt v živote občanov.

Stabilná vládna moc môže byť len taká, ktorá má kvalifikované a praxou potvrdené schopnosti, má dôveru u občanov. Dôvera u občanov musí byť založená na demokratickom a humánnom prístupe k trvalo udržateľnej kvalite života a je garantom sociálnej, hospodárskej a ekologickej stability nevyhnutnej pre istotu v živote občanov. To vytvára podmienky na vnímanie Slovenskej republiky ako dôveryhodného partnera v Európskej únii, ale aj vo svete.

STABILITA nie je chápaná ako nemenná nedemokratická vládna výkonná moc, ale ako schopnosť:

- predvídať vonkajšie a vnútorné zmeny ako výsledok kvalifikovaného poznania života spoločnosti doma a v zahraničí,
- pružne reagovať na zmeny tak, aby sa obnovovala rovnováha medzi hospodárskym, sociálnym, politickým a environmentálnym rozvojom spoločnosti a aby sa nevytvárali nerovnosti,
- vytvárať u občanov pocit istoty svojou zodpovednosťou založenou na tom, že vie, ako konať a vládnuť tak, aby kvalita života občanov Slovenskej republiky bola trvalo udržateľná,
- vrátiť ľuďom nádej, že žijú v spravodlivej a bezpečnej spoločnosti, kde sú občania nositeľom humánnych a demokratických princípov vládnutia a kde sa rešpektuje zákonnosť a zásady právneho štátu.

Vývoj za posledné obdobie ukázal, že globalizácia nielen urýchľuje rozvoj národných ekonomík, ale ich aj komplikuje. Kládne to zvýšené nároky na **prehlbovanie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Slovenska**. Preto **politika štátu** musí na jednej strane **vychádzať z konsolidovaných a dlhodobu udržateľných verejných financií a na druhej strane zabezpečiť efektívne využitie a formovanie rozvojového potenciálu štátu**. Výsledkom bude hospodársky a spoločenský pokrok, prehĺbenie súdržnosti a upevňovanie životných istôt. Okrem použitia osvedčených postupov musí byť takáto politika založená najmä na tvorivosti a pružnosti aplikovať metódy a postupy z najnovších svetových poznatkov a skúseností. Len tak sa možno zmocniť nových výziev stojacich pred slovenskou spoločnosťou.

Modernizácia štátu pre všestranný rozvoj spoločnosti musí vychádzať z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii. Preto je nevyhnutné dosiahnuť **vyvážený stav medzi spoločnými záujmami Európskej únie, jej členských štátov, a obhajobou národných a štátnych záujmov Slovenskej republiky**.

Základné prístupy k dosiahnutiu programových cieľov:

Východiskom činnosti vlády za účasti strany SMER – sociálna demokracia (ďalej len „vláda“) bude zabezpečenie jednoty ekonomického, sociálneho, politického a environmentálneho rozvoja Slovenska. A neustálej obnovy rovnováhy uvedených štyroch zložiek spoločenského rozvoja.

- 1) Vláda zabezpečí posilnenie miesta Slovenska v Európskej únii a vo svete. Podporí širokú diskusiu o problematike priblíženia politiky Únie a rozhodovacej činnosti jej inštitúcií k občanom všetkých členských štátov. Rovnako vláda podporí úsilie Európskej únie o udržateľný rozvoj založený na vyváženom hospodárskom raste a na cenovej stabilite a úsilie o sociálne trhové hospodárstvo. Bude presadzovať vyváženú zahraničnú politiku s dôrazom na obhajobu národných a štátnych záujmov a na posilňovanie ekonomického rozmeru diplomacie.
- 2) Vláda všestranne podporí hospodársky a trvalo udržateľný rozvoj Slovenska ako predpoklad tvorby viac kvalitných pracovných miest a materiálnych podmienok každej spoločenskej činnosti. Program vytyčuje konkrétne opatrenia, ako zo Slovenska urobiť konkurencieschopný hospodársky priestor, ktorý bude založený na znalostiach, spoločenskej súdržnosti a environmentálnom rozvoji, bude rásť rýchlejšie a udržateľne a dosahovať vyššiu úroveň zamestnanosti a sociálneho pokroku.
- 3) Vláda navrhne posilnenie rozsahu, obsahu a intenzity činnosti štátu, ktorého funkcie boli v nedávnej minulosti neprimerane oslabované. Je nevyhnutné nanovo definovať priestor na intervenciu štátu, jeho nezastupiteľnosť pri zabezpečení verejnoprospešných služieb pri prekonávaní krízy a komplexnej tvorbe podmienok na zvyšovanie kvality života na Slovensku. Vytvorí podmienky na dôsledné rešpektovanie princípov právneho štátu, zabezpečovanie dodržiavania zákonov, upevňovania právnej istoty a boja proti organizovanej kriminalite.
- 4) Vláda všestranne podporí rozvoj vedomostnej spoločnosti a vzdelávania. Nepôjde pritom len o zachytenie „módneho trendu“, ale o reagovanie na súčasné skutočné potreby nevyhnutné pre dynamiku rozvoja slovenskej spoločnosti.
- 5) Vláda zabezpečí posilnenie súdržnosti spoločnosti ako základného predpokladu rastu kvality života ľudí. Program navrhuje orientáciu najmä na také hodnoty, ako je rodina, práca ako zdroj zabezpečenia prostriedkov pre život, starostlivosť o zdravie, kvalita života starších ľudí, výchova detí, bývanie a sociálna politika.
- 6) Vláda vytvorí podmienky na ďalší rozvoj regiónov a na odstraňovanie rozdielov na úrovni ich rozvoja najmä budovaním infraštruktúry, posilnením regiónov cez produkčné investície, hospodárnym, účinným a účelným využívaním európskych fondov určených na odstraňovanie regionálnych rozdielov v zjednotenej Európe.

2. POSILNENIE POSTAVENIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V EURÓPSKEJ ÚNII A VO SVETE

Členstvo Slovenskej republiky v euroatlantických a európskych štruktúrach fundamentálnym spôsobom zmenilo a determinuje medzinárodné postavenie Slovenska. **Dnes je krajina bezpečnou s kompatibilnými možnosťami vplývať na medzinárodné rozhodnutia a procesy, ktoré majú bezprostredný vplyv na vnútornú kvalitu života občanov.**

Zásadným spôsobom sa rozšírili príležitosti, možnosti vplyvu aj na vývin medzinárodných vzťahov v súlade so štátnymi záujmami SR, ale tiež spoluzodpovednosť za medzinárodnú stabilitu a rozvoj.

V budúcom období má Slovensko predpoklady na to, aby posilňovalo svoje medzinárodné postavenie a aby sa stalo významným prispievateľom k medzinárodnej stabilite.

Napriek turbulenciám Európska únia zostáva **základným prostredím** určujúcim každodenné reálie Slovenska a jeho občanov.

Slovenská republika bude aktívne podporovať a presadzovať snahy o trvalo udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a cenovej stabilite, na sociálnom trhovom hospodárstve s vysokou konkurencieschopnosťou zameranom na dosiahnutie vysokej zamestnanosti a sociálneho pokroku, ako aj vysokej úrovne ochrany životného prostredia a zlepšenia jeho kvality pri výraznej podpore vedeckého a technického pokroku.

Ukotvenie Slovenskej republiky v Európskej únii umožňuje, aby sa občania cítili:

- bezpečne politicky,
- bezpečne ekonomicky,
- bezpečne sociálne.

Na medzinárodné postavenie malých štátov platí univerzálny princíp: čím silnejšie sú medzinárodné inštitúcie a pravidlá, ktoré limitujú prvky anarchie v medzinárodných vzťahoch, tým lepšie a silnejšie je postavenie malých štátov. Európa je a zostane primárnou oblasťou životného záujmu SR s najbezprostrednejším vplyvom na medzinárodné postavenie a kvalitu života občanov SR.

Hlavným garantom bezpečnosti Európy a celého euroatlantického priestoru je naďalej NATO ako obranné spoločenstvo vyznávajúce identické hodnoty ako Európska únia.

Prispievať k úspešnosti a funkčnosti EÚ a NATO je štátnym záujmom SR, pretože od medzinárodného postavenia obidvoch organizácií závisí tiež úroveň budúceho medzinárodného postavenia SR. K hlavným výzvam patria:

- globálne zmeny v ekonomike,
- rekonfigurácia svetového politického systému,
- bezpečnosť,
- migrácia a nepriaznivá demografia,
- prístup k energetickým zdrojom a klimatické zmeny,
- nárast významu vzdelávania, vedy a výskumu.

Východiská SR v oblasti zahraničnej politiky a vzťahoch s EÚ:

Slovensko bude naďalej aktívne vstupovať do tvorby európskej politiky plnou participáciou už pri príprave legislatívy v pracovných skupinách Rady EÚ a následne počas celého procesu tvorby a schvaľovania politik EÚ v Rade Európskej únie a tak akcelerovať

snahy Slovenskej republiky, aby sa Európska únia stala prostredím s **konkurencieschopným, vedomostným a silným sociálnym charakterom**.

Na presadzovanie týchto cieľov bude vyhľadávať a formovať partnerstvá a spojenectvá v rámci EÚ presadzujúce tieto hodnoty, ako aj aktívne sa podieľať na presadzovaní EÚ ako skutočného globálneho politického hráča s dôrazom na oblasti, v rámci ktorých môže Slovensko prispieť pridanou hodnotou a expertízou.

Vláda sa preto v ďalšom období zameria na:

- **Realizáciu vedomostne sociálneho trhového hospodárstva.** Spoločným menovateľom nového strategického rozvojového dokumentu EÚ 2020, „Stratégia pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast“ sa stalo **vytváranie súdržnej spoločnosti a dôstojného života jej občanov**. Pozornosť vlády v oblasti európskych politík sa zameria na dosiahnutie vysokej úrovne zamestnanosti, sociálnej ochrany, eliminovanie sociálneho vylúčenia, vysokú úroveň vzdelávania, odbornej prípravy a ochrany ľudského zdravia a na rast významu výskumu a inovácií.
- **Odstraňovanie štrukturálnych nedostatkov ekonomického prostredia EÚ.** Prioritou bude dosiahnutie stability finančných systémov, primeranej miery regulácie finančného a ekonomického prostredia. Podporovať budeme tiež zvýšenie účinnosti koordinácie rozpočtovej politiky ako reakcie na početné prípady jej zlyhania. Naším zámerom je iniciovať širokú diskusiu v domácom aj európskom prostredí o závažných otázkach hospodárskej politiky EÚ.
- Analýzu doterajších **skúseností nášho pôsobenia v EÚ**, praktickú podobu jej **kohéznej politiky a politiky sociálnej a regionálnej súdržnosti** v našich podmienkach a ich prepojenia s jednotným trhom a s ostatnými kľúčovými prioritami EÚ. Vláda sa bude v záujme tvorby sociálne orientovaného trhového hospodárstva, založeného na inteligentnom, inkluzívnom a udržateľnom raste a schopného čeliť globálnym výzvam, usilovať o prehodnotenie politiky súdržnosti v týchto intenciách. Slovensko sa dôsledne pripraví na rozvinutie prác na príprave novej finančnej perspektívy EÚ na roky 2014-2020, aby bola efektívne využitá pridaná hodnota, ktorú EÚ predstavuje na svetovej scéne.
- **Priblíženie EÚ občanom.** Budeme aktívne snažiť sprostredkovať aktuálne témy Európskej únie slovenskej verejnosti s cieľom priblížiť Európsku úniu občanom pre lepšie pochopenie prehĺbenia integračných procesov v rámci Európskej únie po prijatí tzv. Lisabonskej zmluvy. Budeme presadzovať širšie zapojenie občanov do rozhodovacích procesov prebiehajúcich na úrovni EÚ, presadzovať problematiku Európskej únie do učebných osnov a podporovať vzdelávanie, prípravu a vysielanie občanov Slovenskej republiky do inštitúcií Európskej únie.
- Kvalitnú prípravu na **slovenské predsedníctvo EÚ** v druhej polovici roka 2016.
- Rozvíjanie vzťahov **spolupráce s jednotlivými členskými krajinami EÚ** aj na bilaterálnom základe s cieľom zvyšovať ekonomický rast a hospodársku stabilitu SR. Svoju pozornosť budeme orientovať na poskytovanie podpory investíciám do výroby s vyššou pridanou hodnotou, rastových odborov s uplatnením hi-tech, biotechnológií, nanotechnológií, na budovanie technologických centier.
- **Technologickú a vedeckú modernizáciu Slovenska a celej Európskej únie**, ktorá je nevyhnutným predpokladom ďalšieho hospodárskeho rastu a sociálneho pokroku.
- Aktívnu účasť pri **implementácii Lisabonskej zmluvy, vychádzajúc zo Zmluvy o fungovaní EÚ**, osobitne širšieho zapojenia európskeho a národných parlamentov

do rozhodovacích procesov, pri formovaní Európskej služby vonkajšej činnosti, politiky rozširovania či pri projekte Východného partnerstva.

Svetová politika a multilaterálne vzťahy

Posuny v svetovej ekonomike a politike a rast ambícií viacerých rýchlo sa rozvíjajúcich krajín v rôznych regiónoch sveta si vyžadujú zvýšenú aktivitu v diplomatickej a v prípade potreby aj vo vojensko-bezpečnostnej oblasti.

Slovenská republika sa preto zameria na:

- **Efektívne využitie členstva SR** v Organizácii Spojených národov (OSN), odborných organizáciách systému OSN a v iných medzinárodných organizáciách, na riešenie globálnych hrozieb a problémov, ktoré ohrozujú sociálno-ekonomickú stabilitu, mier a bezpečnosť. Bude sa ďalej zasadzovať za ochranu demokracie a právneho štátu, ľudských práv a slobôd, odmietat' prejavy extrémizmu, rasizmu, netolerancie, xenofóbie, agresívneho nacionalizmu a antisemitizmu. Zvýšenú pozornosť bude naďalej venovať otázkam medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti drogám, obchodovaniu s ľuďmi a proti organizovaným formám kriminality.
- **Posilnenie bezpečnosti SR** prostredníctvom členstva v **Severoatlantickej aliancii**. Pri aktivitách v tejto organizácii v najbližšom období sa vláda zameria na aktívnu účasť v transformačnom procese Aliancie. Slovenská republika ako spoľahlivý partner a spojenec bude aktívne využívať členstvo v EÚ a NATO na posilňovanie mieru a stability v Európe a vo svete na predchádzanie krízam a bezpečnostným hrozbám vrátane podľa možností aktívnej účasti a pôsobenia v mierových misiách.
- SR bude integrálnou súčasťou zápasu medzinárodného spoločenstva s ďalšími globálnymi bezpečnostnými hrozbami, ako sú **šírenie zbraní hromadného ničenia, hromadenie konvenčných zbraní, či medzinárodný terorizmus**. Ako prvoradá prostriedok dosahovania cieľov v oblasti spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ (SBOP) bude Slovenská republika využívať **opatrenia na budovanie dôvery a bezpečnosti, využívajúc na to platformu OBSE**.
- **Lepšie využitie členstva v OECD** ako koordinátora ekonomickej a sociálno-politickej spolupráce členských štátov, sprostredkovateľa nových investícií a liberalizácie medzinárodného obchodu, aby sa napomáhalo ďalšiemu ekonomickému rozvoju, potlačovaniu nezamestnanosti, stabilizácii a rozvoju medzinárodných finančných trhov.
- **Posilnenie energetickej bezpečnosti**, ktorá zostane prioritou zahraničnej politiky SR. Na všetkých relevantných fórach budeme pokračovať v akcentovaní otázok prioritných pre Slovensko, najmä bezpečnosti dodávok energonosičov (zemný plyn, ropa), usilovať sa o plnenie diverzifikačných a inovačných cieľov.
- **Problematiku ochrany životného prostredia** a v rámci toho na zmierňovanie tempa a následkov klimatických zmien. Osobitne v našich podmienkach bude potrebné vyvinúť ďalšie úsilie pri znižovaní vysokej spotreby energie na tvorbu HDP, orientácii na tzv. zelenú ekonomiku a ochranu biodiverzity.
- Starostlivý prístup k problematike **národnostných menšín**. Vláda bude tejto problematike venovať osobitnú pozornosť.
- **Rozvojovú a humanitárnu pomoc**, čím bude reagovať na medzinárodné záväzky a spektrum globálnych výziev, s ktorými je SR ako súčasť donorskej komunity konfrontovaná.

Bilaterálne vzťahy a susedská spolupráca

Slovenská republika bude **podporovať rozvoj vzťahov a budovanie partnerstiev s tretími krajinami a s medzinárodnými, regionálnymi alebo svetovými organizáciami**, ktoré uznávajú zásady ako demokracia, právny štát, univerzálnosť a nedeliteľnosť ľudských práv a základných slobôd, zachovávanie ľudskej dôstojnosti, rovnosť a solidarita a dodržiavanie zásad Charty Organizácie Spojených národov a medzinárodného práva.

Slovenská republika bude prikladať veľký význam rozvoju priateľských, pragmaticky orientovaných vzťahov a intenzívnemu politickému dialógu najmä so susednými štátmi, so štátmi členmi EÚ a s asociovanými krajinami, ktorých ekonomiky podobne ako SR majú ešte stále tranzitívny charakter. Osobitnú pozornosť bude venovať štátom, ktoré sú hlavnými predstaviteľmi medzinárodného diania.

Základnou líniou zahraničnej politiky SR v rámci jej regionálnej dimenzie bude politika **dobrých susedských vzťahov**, na princípoch dvojstranných dialógov založených na rovnocenných a rovnoprávných vzťahoch, v riešení otázok, ktoré akcentujú podporu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a solidarity.

Slovenská republika v súlade so **zámerom strategických partnerstiev podporujúcich a presadzujúcich národnoštátne záujmy Slovenska** bude naďalej aktívne vystupovať v rámci **zoskupenia V4**; cieľom SR bude posilňovať regionálnu spoluprácu aj s ďalšími novými krajinami EÚ Rumunskom a Bulharskom a spoločne presadzovať spoločné témy a záujmy v rámci Európskej únie. Slovenská republika sa bude snažiť využiť tieto platformy pri príprave makrostratégií, obzvlášť Stratégie EÚ pre povodie rieky Dunaj, zamerania politiky súdržnosti po roku 2014 a pri príprave nového finančného rámca EÚ na roky 2014-2020.

Hlavnými partnermi na medzinárodnej scéne pre nás zostanú **vyspelé demokratické štáty**, predovšetkým naši spojenci v rámci NATO a Európskej únie, ktorá sa Lisabonskou zmluvou zmenila aj na obranné spoločenstvo. Pri dodržiavaní zásad spoločnej zahraničnej bezpečnostnej politiky EÚ v tomto kontexte v bezpečnostnej oblasti budú, tak ako doteraz, pre nás hlavným spojencom popri krajinách EÚ aj Spojené štáty americké a ostatní spojenci v rámci NATO.

Posilnenie bilaterálnej spolupráce s **ostatnými partnermi** v medzinárodnom spoločenstve, najmä s Ruskou federáciou, ako aj s krajinami tzv. nastupujúcich ekonomík (Čína, India, Brazília), ale aj s Japonskom, Kanadou, Austráliou a s našimi tradičnými partnermi v arabskom svete, Ázii, Afrike, Južnej a Latinskej Amerike a v ostatných regiónoch sveta bude SR rozvíjať **pragmaticky, na báze poznania našich reálnych možností a konkrétnych zahranično-politických a ekonomických cieľov**.

Prioritami v **ekonomickej diplomacii** bude iniciovanie prílevu zahraničných investícií s pridanou hodnotou vedy, výskumu, inovácií a transferu moderných technológií, podpora malého a stredného podnikania a jeho prieniku aj na mimoeurópske teritória.

3. HOSPODÁRSKY A TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Činitele hospodárskeho rozvoja

Od roku 2008 prebiehajú vo vonkajšom prostredí mimoriadne turbulentné zmeny, ktoré ešte viac zvyrazňujú potrebu vytvárať istoty pre občanov v Slovenskej republike.

ISTOTU občanov môže zabezpečiť iba trvalý a udržateľný hospodársky rast, dosiahnutý konkurencieschopným reálnym hospodárstvom v globálnom priestore, ktoré

- nie je založené na lacnej pracovnej sile, na neistote v pracovnoprávných vzťahoch, na znižovaní ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, na agentúrnom zamestnávaní, na špekuláciách a podvodoch,
- odvíja svoju globálnu konkurencieschopnosť od zamestnancov, ktorí ovládajú najpokrokovejšie svetové technológie, metódy a techniky, dokážu ich pružne využívať a zdokonaľovať,
- kooperuje s efektívnou verejnou správou, ktorá vytvára základný rámec stability podnikateľského prostredia,
- pracuje v stabilnom právnom prostredí, ktoré je dodržiavané a je vymožiteľné
- je zdokonaľované otvoreným a rovnocenným sociálnym dialógom.

Vláda vychádza z presvedčenia, že hospodárska prosperita Slovenska a jej trvalý udržateľný hospodársky rast je možný prostredníctvom **celkovej konvergenencie ekonomiky k vyspelým krajinám EÚ pri udržaní dostatočnej úrovne sociálno-ekonomickej súdržnosti**. Ide o tieto podmienky:

- a) stabilitu,
- b) priaznivé podnikateľské prostredie,
- c) rast konkurencieschopnosti.

Hospodárska kríza nielenže si vyžiadala značné zdroje na zmiernenie jej negatívnych vplyvov, ale aj odhalila niektoré dlhy doterajšieho vývoja. Medzi nutné predpoklady hospodárskeho rozvoja bude patriť **zvýšenie efektívnosti verejného sektora pri zachovaní základných hodnôt daných solidaritou a súdržnosťou**, ktorých realizácia je nevyhnutná a je v súlade s potrebami trvalo udržateľného hospodárskeho rozvoja.

Najmä vývoj v oblasti hospodárskeho rastu, verejných financií a nezamestnanosti naznačuje, že vplyv globálnej krízy sa prejaví vo vyšších nákladoch na stabilný hospodársky rast a na zabezpečenie potrebnej sociálno-ekonomickej súdržnosti, než aké boli tieto náklady pred krízou. Bude to klásť **zvýšené nároky na efektívnosť hospodárenia a účinnosť hospodársko-politických opatrení v podmienkach konsolidovanosti a trvalej udržateľnosti verejných financií**. Hlavným nástrojom na dosiahnutie vyváženého a trvalo udržateľného rozvoja národného hospodárstva bude finančná a hospodárska politika, riešiacia tie aspekty v oblasti financií a reálnej ekonomiky, ktoré rozhodujú o charaktere ďalšieho rozvoja Slovenska. Tieto politiky budú pritom koncipované tak, aby sa ďalej **umocňovala ústavná hodnotová orientácia Slovenska na udržateľný sociálno-trhový a ekologický rozvoj hospodárstva a na upevňovanie životných istôt jeho obyvateľov**.

Finančná politika

Pri absencii vlastnej menovej politiky bude vláda cielene **zvyšovať účinnosť nástrojov finančnej politiky, a to tak pri sociálno-ekonomickom rozvoji**, ako aj pri zabezpečovaní konsolidovanosti a dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

V kontexte s uvedenými cieľmi pôjde o **vyvážené a trhovo konformné posilňovanie a zefektívňovanie úlohy štátu** pri uplatňovaní alokačnej, distribučnej, stimulačnej a stabilizačnej funkcie verejných financií prostredníctvom systémového formovania a efektívneho využívania nástrojov fiškálnej, rozpočtovej, daňovej a výdavkovej politiky štátu. Cieľom je postupne vytvárať predpoklady na vedomostný rast spoločnosti pri upevňovaní makroekonomickej stability a rozvoji podnikania s osobitným zreteľom na tvorbu pracovných miest. Prioritou vlády je taká finančná podpora zdravotníckych a sociálnych služieb, ktorá zvýši ich efektívnosť a kvalitu.

Fiškálnou, najmä daňovou široko dimenzionálnou politikou a zásadným zefektívnením práce so štátnymi finančnými aktívami bude vláda vytvárať predpoklady na dostatočnú tvorbu podnikateľských a tým aj verejných zdrojov. Koordinovaným používaním verejných zdrojov bude vláda vytvárať podmienky na včasné a efektívne čerpanie fondov EÚ. Zodpovednou daňovou politikou vláda zabezpečí z dlhodobého hľadiska sociálno-ekonomický rast. Z uvedeného dôvodu bude realizovať dlhodobé strategické plánovanie, ktoré zvýši efektívnosť a sociálnu spravodlivosť daňového systému a bude podporovať podnikanie.

Pre strednodobú konsolidáciu je nevyhnutné **zvýšiť podiel verejných príjmov na HDP**, aby nedošlo k obmedzeniu verejných služieb pre občanov. Vláda sa bude rovnako usilovať o prerozdelenie výdavkov v jednotlivých častiach verejného sektora s cieľom adresnejšie reagovať na reálne a rozvojové potreby občanov.

Vláda odmieta zdaňovanie spotreby ako jediný zdroj zvyšovania príjmov verejného rozpočtu na dosiahnutie cieľa znižovania deficitu.

Navrhne zvýšenie sadzby dane z príjmov fyzických osôb na úroveň 25 percent, ktorá sa uplatní pri hrubých príjmoch nad 33 000 EUR ročne. V súčasnosti sa navrhnuté zdanenie dotkne približne 25 000 daňovníkov.

U právnických osôb navrhne progresívnu daň z príjmov vo výške sadzby 22 percent pre spoločnosti s vysokým daňovým základom nad 30 mil. EUR. V súčasnosti sa navrhnuté zdanenie dotkne niekoľkých desiatok právnických osôb.

Vláda navrhne zdanenie dividend a podielov na zisku vyplatených fyzickým osobám sadzbou vo výške 5 percent.

Vláda bude razantne presadzovať zavedenie dane z finančných transakcií v celoeurópskom priestore ako efektívny nástroj na potlačanie špekulatívnych finančných transakcií poškodzujúcich európske ekonomiky a na získanie dodatočných zdrojov do verejných rozpočtov potrebných na dosiahnutie konsolidačných cieľov.

Vláda dokončí reformu daňovej správy prostredníctvom programu UNITAS, ktorý zabezpečí zjednotenie výberu daní, cla a odvodov sociálneho poistenia a potláčaním daňových únikov zabezpečí dodatočné rozpočtové zdroje.

Vláda bude **pokračovať v konsolidácii verejných financií** pri znižovaní podielu deficitu verejných financií na HDP a udržaní priemerného podielu verejného dlhu na HDP. Bude ekonomicky a najmä cenovo efektívnejšie a transparentnejšie zabezpečovať investície a nákup tovarov a služieb z verejných zdrojov. Bude pokračovať v realizácii opatrení súvisiacich so znížením rozpočtových kapitol a bude zvyšovať sociálno-ekonomický prínos výdavkov z verejných zdrojov.

Vláda využije ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti na posilnenie dlhodobej udržateľnosti hospodárenia tak, aby bola zabezpečená sociálna a hospodárska súdržnosť spoločnosti a solidarita medzi súčasnými a budúcimi generáciami. Vláda v tejto súvislosti posilní záväznosť viacročného rozpočtu verejnej správy.

Razantnejšie ako doteraz bude vláda **postupovať proti pretrvávajúcim hrozbám vyplývajúcim z veľkého rozsahu šedej a čiernej ekonomiky**. Vláda prijme legislatívne a inštitucionálne úpravy zamerané na efektívny boj proti daňovým podvodom, a to najmä prepojením obchodného, daňového a trestného práva v rovine procesnej, ako aj hmotnej. Cieľom tohto opatrenia bude účinnou legislatívnou podporou komplexne postihovať páchané podvody. Cieľom opatrení vlády bude tiež eliminovať legalizáciu príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Vláda vytvorí podmienky na odhaľovanie neobvyklých finančných operácií. Z uvedeného dôvodu legislatívne upraví oznamovaciu povinnosť subjektov finančného trhu.

Vláda rešpektuje, že EÚ sa podľa Lisabonskej zmluvy usiluje o trvalo udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a na cenovej stabilite. Bude preto **podporovať stabilitu cien tovarov, služieb a energií v medziach možností legislatívy EÚ**. V prípadoch zlyhania samoregulačných trhových mechanizmov prijme v súlade s legislatívou EÚ primerané opatrenia na zabránenie nežiaducemu cenovému vývoju.

Vláda bude v spolupráci s ostatnými štátmi EÚ podporovať **zavedenie efektívnej regulácie a účinnej transparentnej politiky vo finančnom sektore**, pričom podporí prijatie jednotných pravidiel pri výkone dohľadu v štátoch EÚ. Rovnako navrhne prehĺbenie ochrany spotrebiteľov na finančnom trhu a rozvoj finančnej gramotnosti.

Hospodárska politika

Vláda bude presadzovať hospodársku politiku pozostávajúcu z odvetvových a prierezových politik ako hlavný nástroj na podporu rozvoja reálnej ekonomiky. Vláda zabezpečí mechanizmy súladu, aby jednotlivé zložky hospodárskej politiky medzi sebou korešpondovali, vzájomne nadväzovali a vytvárali čo najväčšiu synergiu.

Medzi základné úlohy jednotlivých zložiek hospodárskej politiky bude patriť také **formovanie rastového potenciálu ekonomiky**, ktoré je založené na dlhodobých trendoch efektívneho využívania poznatkov a pôsobenia procesov kontinuálne zvyšujúcich súhrnnú produktivitu faktorov. Osobitnú dôležitosť bude zohrávať vhodná podpora perspektívnych oblastí podnikania vo vedomostnej ekonomike. Za také oblasti vláda považuje predovšetkým: inovatívnu medicínu, nanotechnológie, digitálne priemyselné technológie a inovatívne technológie v potravinárskom priemysle. Pre ich rozvoj bude vláda podporovať vytváranie technologických platforiem a ich účinnejšie pôsobenie v európskom výskumnom priestore.

S cieľom lepšie využiť potenciál slovenskej vedy a výskumu v praxi vláda zavedie výhodnejší mechanizmus benefitu pre autorov, ktorých podnety sa úspešne realizujú v praxi.

Zvyšovanie rentability štátnych aktív a skvalitňovanie podnikateľskej funkcie štátu

Základným cieľom politiky zameranej na zvyšovanie rentability štátnych aktív a na skvalitňovanie podnikateľskej funkcie štátu je:

- posilňovať verejné financie nárastom nedaňových príjmov,

- zlepšovať konkurenčné prostredie,
- upevňovať národohospodársku stabilitu,
- podporovať zamestnanosť.

Posilňovanie verejných financií prostredníctvom zvyšovania rentability štátnych aktív a skvalitňovania podnikateľskej funkcie štátu je obzvlášť dôležité teraz, keď sa v dôsledku globálnej krízy zvýšili národohospodárske náklady ekonomického rastu a ide o také zvýšenie príjmov verejných financií, ktoré neznižuje ani dynamiku hospodárskeho rastu a ani kvalitu podnikateľského prostredia. Miera úspešnosti realizácie tohto cieľa bude v značnej miere závisieť od adekvátnej legislatívy zabezpečujúcej transparentné vymedzenie zákonných a systémových rámcov pre štát ako vlastníka, ktoré podporujú efektívnosť a minimalizujú možnosť klientelizmu a podvodného konania.

Podnikateľské prostredie

Priaznivé podnikateľské prostredie vytvárajúce podmienky na hospodársky rast musí byť v prvom rade založené na jeho stabilite. Treba sa vyhnúť autonómnym zmenám pre zmeny, pre lobing úzkeho okruhu podnikateľských subjektov. Stabilita podnikateľského prostredia musí byť **založená najmä na jeho nízkej administratívnej zaťažnosti, vymožitelnosti práva a jeho komplexnej previazanosti na iné právne normy vrátane jednoduchého uplatňovania**. V oblasti samotného podnikateľského prostredia ide nielen o zjednodušenie daňových a odvodových povinností, ale tiež o riešenie finančnej a nefinančnej podpory podnikateľských subjektov zabezpečujúcich zamestnanosť v regiónoch a o spoluprácu s veľkými zahraničnými investormi v oblasti certifikácie, logistickej podpory, ako aj prípravy kvalifikovaných pracovníkov.

V rámci hospodárskej politiky štát bude **naďalej pôsobiť na podnikateľské prostredie prostredníctvom skvalitňovania svojej „organizátorskej“ funkcie rozvojom jednotlivých politík, najmä ich účelnejšou a účinnejšou koordináciou**. Okrem ekonomických opatrení sa budú podporovať aj legislatívne iniciatívy smerujúce k zabezpečeniu rozvoja podnikania. Bude treba pokračovať v zdokonaľovaní pravidiel a podmienok na urýchlenie a zjednodušenie vzniku podnikateľských aktivít. Podporí sa činnosť integrovaných obslužných podnikateľských centier združujúcich na jednom mieste styk všeobecnej a špecializovanej štátnej správy s podnikateľmi.

Pôjde tiež o skvalitnenie priebehu podnikania cez zjednodušovanie odvodových a daňových povinností. Prvoradá pozornosť bude venovaná možnostiam urýchlenia a zjednodušenia výkonu práva v obchodných vzťahoch. Zo strany štátu pôjde aj o vytvorenie podmienok na dočasnú kapitalizáciu daňových a odvodových pohľadávok ako na jednu z ciest ako uľahčovať prechodnú platobnú neschopnosť inak perspektívnych podnikateľských subjektov. Vláda bude riešiť možnosti skvalitnenia konkurzov a likvidácií podnikateľských subjektov a možnosti ďalšieho zlepšovania financovania podnikateľských aktivít.

Malé a stredné podnikanie

Podpora malých a stredných podnikov v regiónoch je **klúčovým predpokladom rozvoja regionálne viazaných pracovných miest**. Rozvoj dopravnej infraštruktúry a obslužnosti je základným predpokladom dochádzkovej mobility pracovných síl. Podpora

profesijnej a teritoriálnej mobility je kľúčovým predpokladom riešenia regionálnej zamestnanosti.

Malé a stredné podniky sa musia výraznejšie zapojiť do výrobných sietí nadnárodných spoločností, na čo bude štát vytvárať najmä stabilné podnikateľské prostredie vrátane stimulácie malých a stredných podnikov na takéto uplatnenie v globálnych sieťových štruktúrach. Malé a stredné podniky musia byť nosnou kostrou rozvoja regionálnej zamestnanosti.

V rámci hospodárskej politiky bude treba **zlepšiť ekonomické, fiškálne a inštitucionálne predpoklady na akceleráciu rozvoja malého a stredného podnikania** vo všetkých odvetviach národného hospodárstva ako dôležitého faktora rastu zamestnanosti. Bude treba prijať vhodné fiškálne stimuly motivujúce záujemcov o malé a stredné podnikanie. V súlade so zámerom EÚ vláda prijme pravidlá oslobodzujúce mikropodniky s čistým obratom do 1 mil. eur a s priemerným počtom do 15 zamestnancov od povinnosti zostavovať ročné účtovné závierky ako prvý krok na zjednodušenie podnikateľského prostredia pre malých a stredných podnikateľov.

Prílev zahraničných investícií

V oblasti prílevu zahraničných investícií bude hospodárska politika zameraná predovšetkým na:

- **podporu etablovaných investorov pri expandovaní ich aktivít** v SR prostredníctvom tzv. „postinvestičnej starostlivosti“,
- zásadnú zmenu pomerov vo vládnej agentúre pre investície s jej etablovaním ako medziinštitucionálny subjekt,
- **zvýšenie intenzity vyhľadávania nových kvalitných investorov** v spektre tak materiálnej výroby, logistiky, energetiky, cestovného ruchu, ako aj služieb a podpory rozvoja výskumných a vývojových zložiek nadnárodných spoločností už u nás etablovaných a vstupu nových.

Zamestnanosť

Hospodárska politika vlády v oblasti zamestnanosti bude vychádzať z toho, že trh práce nemožno vnímať len ako operatívne sa správajúci systém, ktorý rýchlo reaguje na zmeny na trhu tovarov a služieb. **Stratégia vytvárania pracovných miest a budúcnosť práce v zamestnaneckom pomere musí byť rovnovážne prepojená na ekonomické potreby podnikateľov a spoločnosti na jednej strane a na schopnosti zamestnancov na strane druhej.** Podnikateľské subjekty sa musia vedieť vyrovnáť s krátkodobými cyklickými výkyvmi predaja práce, tovarov a služieb najmä skvalitnením strategického riadenia, uplatňovaním pružných technologických a riadiacich procesov a musia vedieť predvídať zmeny v globálnom prostredí. To všetko musia dokázať riešiť bez ujmy na sociálnom statuse zamestnancov.

Pracovné miesta sa tvoria v rámci zhodnocovacieho procesu ľudskej práce, a preto bude **cieľom politiky zamestnanosti vytvárať svojimi trhovo konformnými nástrojmi také podmienky, aby slovenské hospodárstvo v rámci svojej štruktúry efektívne využívalo pracovnú silu a vytváralo tak podmienky na jej vysoké ohodnotenie, ako aj na trvalo udržateľný rast kvality jej života.** K tomu sa v rámci hospodárskej politiky vytvoria predpoklady na:

- podporu celoživotného vzdelávania,
- vytváranie podmienok na investície do rastu ľudského a sociálneho kapitálu na úrovni podnikov, zvlášť u malého a stredného podnikania,
- znižovanie administratívneho zaťaženia podnikateľskej sféry vrátane zjednodušenia daňového a odvodového systému,
- výraznejšiu regionálne diferencovanú podporu malého a stredného podnikania.

Priemysel

Cieľom hospodárskej politiky v oblasti priemyslu bude taký **rozvoj, ktorý rýchlosť a kvalitu konvergenzie slovenskej ekonomiky priblíži k úrovni vyspelých krajín EÚ**, podporí ju rastom priemyselnej výroby založenej na zvyšovaní jej konkurencieschopnosti prostredníctvom inovácií a podpory investícií do progresívnej výroby s vysokou pridanou hodnotou. Priemysel SR sa nemôže zapájať do globálnej ekonomiky iba prostredníctvom nadnárodných monopolov operujúcich v SR, ale vlastnou aktivitou za pomoci štátu, prostredníctvom aktívnejšej ekonomickej diplomacie najmä v RF, Číne, Indii, Latinskej Amerike, Turecku a v štátoch Strednej a Východnej Ázie.

Pre čo najefektívnejšie dosiahnutie tohto cieľa sa vláda predovšetkým zameria na:

- zvyšovanie inovačného potenciálu vedecko-výskumnej základne a jej lepšieho prepojenia s priemyselnou praxou tvorbou ucelenej stratégie výskumu pre priemysel,
- znižovanie energetickej náročnosti ekonomiky a na zvyšovanie efektívnosti v oblasti výroby a prenosu energií,
- minimalizáciu nepriaznivých vplyvov produkcie na životné prostredie a na podporu obnoviteľných zdrojov energie,
- postupné znižovanie citlivosti slovenského priemyslu na cyklické poklesy globálnej ekonomiky prostredníctvom podpory modernej a perspektívnej výroby s vysokou pridanou hodnotou.

Energetika

V oblasti **energetiky** vláda nadviaže na predchádzajúci program z roku 2006, podľa ktorého sa energetika stala prioritou. Energetika bola vnímaná ako kľúčový faktor ovplyvňujúci všetky odvetvia národného hospodárstva a chod celej spoločnosti. Energetická bezpečnosť bola neoddeliteľnou súčasťou strategickú bezpečnosti.

Vláda aj naďalej bude považovať **dostatočné zabezpečenie energií, potrebných na chod hospodárstva a normálny život domácností za jednu z rozhodujúcich súčastí bezpečnosti štátu**. Z uvedených dôvodov podporí tvorbu novej energetickej architektúry vychádzajúcej z jednotnej energetickej politiky Únie. Slovenská republika sa vzhľadom na svoju geografickú polohu môže stať dôležitým článkom pri zabezpečení energetickej stability a bezpečnosti nielen svojho územia, ale aj Európskej únie. Z tohto dôvodu vláda urýchli výstavbu nového jadrového zdroja v lokalite Jaslovské Bohunice a takisto využije všetky svoje možnosti na zdynamizovanie stavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce.

Intenzívnym pokračovaním budovania **prepojení s plynárenskými sieťami vrátane využitia plynu LNG a s elektrizačnými sústavami okolitých krajín** vláda posilní bezpečnosť dodávok, nezávislosť od jedného dodávateľa, čím sa zlepši aj konkurenčné prostredie.

Hlavnou úlohou bude pokračovať v úsilí o **skvalitňovanie energetických služieb** a dodávaných tovarov tak, aby každý odberateľ mal zabezpečený dostatok elektriny, plynu, vody v požadovanom množstve a za primerané ceny.

Pri uskutočnení **opatrení vyplývajúcich z tretieho energetického balíčka EÚ vláda zohľadní hospodárske záujmy SR a jej občanov**, pričom **aktualizuje štátnu energetickú politiku s dôrazom na cezhraničnú spoluprácu** v stredoeurópskom priestore.

V oblasti energetiky a sieťových odvetví treba **tlmiť nepriaznivé dôsledky netransparentnej a chybnjej privatizácie**, aby prirodzené monopoly mali čoraz menej možností zneužívať svoje dominantné postavenie. Implementáciou tretieho liberalizačného energetického balíčka Európskej únie podstatne rozšíriť právomoci štátu v oblasti dohľadu nad regulovanými subjektmi, kvalitou, podporou rozvoja konkurencie a rozvoja trhu s energiami na Slovensku.

V oblasti využívania **obnoviteľných zdrojov energie vláda zabezpečí optimalizáciu energetického mixu** a väčšieho využívania domáceho energetického potenciálu tak, aby sa zároveň vytvárali nové pracovné príležitosti.

Stavebníctvo

Cieľom hospodárskej politiky v oblasti stavebníctva bude **podpora hospodárskeho rozvoja** včasnou a kvalitnou prípravou stavieb najmä dopravnej infraštruktúry, bytovej výstavby, environmentálnej infraštruktúry, opráv a obnovy bytového fondu.

Vláda považuje za potrebné vytvárať podmienky, aby stavebníctvo dosiahlo takú úroveň, ktorá umožní slovenským firmám presadiť sa v konkurencii na zahraničných trhoch v predmetnom sektore v krajinách EÚ, ako aj na domacom trhu. V rámci rozvoja stavebníctva sa bude postupne zvyšovať celková úroveň bývania tak, aby bolo primerané bývanie pre obyvateľstvo viac dostupné. Zvýšenú pozornosť bude vláda venovať rozvoju nájomného bývania ako vo verejnom nájomnom sektore, tak aj v súkromnom nájomnom sektore. V tejto súvislosti bude vláda v nadchádzajúcom období legislatívne riešiť problematiku nájomných vzťahov súkromných vlastníkov a nájomcov bytov, ale tiež vzťahov vlastníkov a nájomcov všeobecne, a to pri zachovaní inštitútu chráneného nájmu bytu, ale pri vzájomne vyváženom postavení vlastníkov a nájomcov. V tomto smere bude vláda vytvárať rámec na zapojenie všetkých subjektov procesu rozvoja bývania a posilňovať partnerstvo medzi verejným, súkromným a mimovládny sektorom.

Nadalej bude vláda podporovať rozvoj bývania zavedeným systémom finančných nástrojov z verejných zdrojov (Program rozvoja bývania, Štátny fond rozvoja bývania, Štátny príspevok k hypotekárnym úverom, Program záruk a Štátna prémia k stavebnému sporeniu) s ich prípadnými úpravami s cieľom väčšieho zapojenia súkromného kapitálu do výstavby nájomných bytov so zameraním na mladých občanov.

Vláda navrhne nový stavebný zákon, ktorým sa zavedie potrebná dynamika prípravy stavieb a prísnejšie mechanizmy postihu pri porušovaní zákona, najmä pokiaľ ide o „čierne“ stavby a zákaz ich dodatočnej legalizácie, ak sú v rozpore s územným plánom.

Pôdohospodárstvo

Slovensko je vidieckou krajinou. Cieľom politiky vlády je **podpora rozvoja vidieka a zlepšovanie životných podmienok vidieckeho obyvateľstva**. Preto považuje pôdohospodárstvo za strategické odvetvie a jeho súčasť poľnohospodárstvo – potravinárstvo a lesné hospodárstvo – drevospracujúci priemysel za komplexné celky so spoločnou stratégiou viazanou na krajinu.

Podpora rozvoj vidieka a efektívna starostlivosť o krajinu nevyhnutne vyžaduje aj **spojenie všetkých rozhodujúcich aktivít v krajine do jedného funkčného celku**.

Hospodárska politika v oblasti pôdohospodárstva bude rešpektovať programové dokumenty EÚ zamerané na podporu hospodárskeho rastu a ekonomickej výkonnosti v poľnohospodárstve a lesníctve pri rešpektovaní zásad vyváženosti medzi ekonomickým a ekologickým spôsobom hospodárenia, ktorý je predpokladom trvalo udržateľného sociálneho trhového hospodárstva na vidieku.

Bude sa maximálne podporovať účasť zástupcov SR v jednotlivých medzinárodných inštitúciách a ich presadzovanie do riadiacich orgánov na zabezpečenie obhajoby národných a štátnych záujmov. V rámci **spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ prioritou Slovenska bude zrovnoprávnenie dotácií v celej Únii**, čo výrazne prispeje k zvyšovaniu konkurencieschopnosti slovenských poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov na domácich a zahraničných trhoch.

Podporí sa konkurencieschopnosť slovenských poľnohospodárov v podmienkach jednotného európskeho trhu uplatňovaním systému priamych platieb zo zdrojov EÚ a využívaním národných doplnkových priamych platieb a programov štátnej pomoci, s výraznejšou podporou domácich surovín potrebných na výrobu bezpečných a kvalitných potravín.

Dotáčna politika bude zameraná na efektívnu podporu intenzívnych sektorov rastlinnej výroby, ako sú vinohradníctvo, ovocinárstvo a zeleninárstvo, a tiež na chov hospodárskych zvierat, keďže práve tieto oblasti predstavujú priestor na rast domácej pridanej hodnoty a tiež na obnovu vidieckej zamestnanosti a vo veľkom rozsahu na vytváranie nových pracovných miest.

Využijú sa všetky dostupné ekonomické a právne nástroje na podporu predaja z dvora ako priamej cesty kvalitných a čerstvých produktov k domácim spotrebiteľom.

Podporou **trvalo udržateľného obhospodarovania lesov zvyšovať konkurencieschopnosť lesného hospodárstva** a garantovať plnenie verejnoprospešných funkcií vo forme mimoprodukčných služieb pre obyvateľov. V tejto súvislosti sa vytvoria legislatívne a ekonomické podmienky na zabezpečenie kompenzácie pre vlastníkov a správcov lesného majetku za environmentálne služby poskytované pre verejnosť.

Využijú sa všetky dostupné ekonomické a právne nástroje na **podporu rozvoja neštátneho lesníckeho sektora** ako strategického partnera štátu pri zvyšovaní zamestnanosti v najchudobnejších lesnatých regiónoch Slovenska.

Lesný majetok štátu sa považuje za **strategicky štátny majetok, preto sa garantuje jeho neprivatizovateľnosť** a posilní sa jeho efektívne a transparentné využívanie v prospech rozvoja vidieka a v prospech environmentálnych služieb pre občanov.

Vláda podporí program zalesňovania poľnohospodársky nevyužívaných a ostatných degradovaných nelesných pôd s prioritou zalesňovania pôd extrémne ohrozených vodnou eróziou. Cieľom programu je zlepšiť využívanie pôdneho fondu, zastaviť pustnutie krajiny, zvýšiť produkciu biomasy, znížiť zaťaženosť životného prostredia skleníkovými plynmi viazaním uhlíka, znížiť ohrozenie povodňami zvýšením akumulácie a zadržaním vody v krajine a vytvárať nové pracovné miesta na vidieku.

Podporí sa **rozvoj kapacít na spracovania dreva** – ako najvýznamnejšej domácej, ekologickej, trvalo sa obnovujúcej suroviny – na finálne výrobky s cieľom **vytvárať nové pracovné miesta na vidieku a zvyšovať pridanú hodnotu tovarov z dreva**. Vláda podporí rozvoj hospodárstva na biologických základoch s cieľom zvýšiť efektívnosť využívania domácich obnoviteľných zdrojov surovín, prispieť k znižovaniu environmentálnej záťaže redukciou produkcie skleníkových plynov a zlepšiť sociálne podmienky obyvateľstva skvalitňovaním životného prostredia a vytváraním nových pracovných miest na vidieku. Bude podporovať rozvoj produkcie biologických zdrojov v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve pre tradičné spracovateľské odvetvia potravinárstva, drevospracujúceho priemyslu, ale aj pre nové odvetvia biotechnológií, energetiky a chemického priemyslu.

Vytvorí sa podmienky na **urýchlenie postupu usporiadania pozemkového vlastníctva**, na dokončenie procesu odovzdávania lesov pôvodným majiteľom, na ochranu vlastníckych práv súkromných vlastníkov lesa, urýchli sa proces uspokojovania reštitučných nárokov, podporí sa dokončenie obnovy evidencie pôvodných pozemkov a zdynamizuje sa proces pozemkových úprav.

Doprava, pošta a telekomunikácie

Vláda bude zabezpečovať rozširovanie kvalitnej, dostupnej a integrovanej dopravnej infraštruktúry, konkurenčných dopravných služieb, používateľsky prijateľnej dopravy, ekologicky a energeticky efektívnej a bezpečnej dopravy. Po zastavení výstavby bude **prioritou pokračovanie vo výstavbe diaľničnej dopravnej siete** výraznejšou mierou ako doteraz, pričom vláda zabezpečí vyvážené súťažné podmienky, aby nedochádzalo k nedokončeným úsekom a k devastácii celého reťazca podnikateľských subjektov. Využije overené formy výstavby diaľnic formou PPP projektov. Vláda potvrdzuje **záujem SR zúčastniť sa na projekte výstavby novej vetvy širokorozchodnej železnice**. Základný predpoklad na odstraňovanie regionálnych disparít je naďalej plnohodnotné diaľničné spojenie Bratislavy s Košicami. Vláda posilní úlohu vodných ciest v dopravnej infraštruktúre SR.

Vzhľadom na skutočnosť, že súčasné nastavenie eurofondov v doprave smeruje k ich nevyčerpaniu do roku 2015, prijme vláda urýchlené mechanizmy na zabezpečenie maximálneho využitia týchto prostriedkov.

So zastavením **výstavby diaľnic súvisí aj v súčasnosti zastavenie kontinuálnej prípravy projektov** na výstavbu diaľnic, a preto vláda vynaloží potrebné úsilie na zabezpečenie stavebných povolení s cieľom vytvorenia dostatočného zásobníka projektov.

V prípade potreby sa vláda opäť vráti k prijatiu špeciálneho zákona v súlade s nálezom Ústavného súdu na zdynamizovanie tohto dôležitého procesu.

Medzi ďalšie **priority bude patriť stabilizovanie podielu železničnej nákladnej dopravy na prepravnom trhu, zvýhodňovanie verejnej hromadnej dopravy udržaním úhrady výkonov vo verejnom záujme.** Vláda zabezpečí harmonizáciu osobnej vlakovej a autobusovej dopravy zvýšením konkurencieschopnosti osobnej vlakovej dopravy a riešením integrovaných dopravných systémov.

Hlavnými nástrojmi zabezpečenia uvedených priorít bude efektívne vynakladanie finančných prostriedkov v doprave, viaczdrojové financovanie dopravnej infraštruktúry, rovnovážny vývoj jednotlivých druhov dopravy a ochrana záujmov SR pri tvorbe relevantnej legislatívy EÚ. Zámerom vlády tak bude kvalitná a dostupná dopravná infraštruktúra, ktorá podporí sociálnu inklúziu prepojením menej rozvinutých regiónov a posilní medzinárodnú konkurencieschopnosť Slovenska aj využitím geografického potenciálu ako tranzitnej krajiny.

Medzi ďalšie ciele hospodárskej politiky v oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií bude predovšetkým patriť:

- liberalizácia a zvýšenie funkčnosti poštového trhu pomocou vyvážených trhových podmienok podnikania v oblasti poštových služieb,
- harmonizácia hospodárskej súťaže na trhu elektronických komunikácií a rozvoj dostupných vysokorýchlostných sietí,
- pri strategickom rozhodovaní mimoriadna pozornosť venovaná vplyvu dopravy na životné prostredie.

Obchod

Hospodárska politika v oblasti obchodu bude zameraná predovšetkým na:

- implementáciu všetkých nástrojov spoločnej obchodnej politiky, presadzovanie záujmov SR na pôde EÚ a WTO, ochranu trhu v súlade s pravidlami WTO a opatrenia na posilnenie konkurencieschopnosti produkcie na území SR,
- zosúladenie legislatívy SR s právnymi predpismi EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa a na úpravu mechanizmu kolektívneho vymáhania práv spotrebiteľov,
- presadzovanie opatrení na európskej úrovni, aby nebola zneužívaná ekonomická sila obchodných reťazcov,
- zlepšenie koordinácie trhového dohľadu a hodnotenia situácie na vnútornom trhu vrátane monitoringu cien,
- vzdelávanie spotrebiteľov a zvyšovanie ich informovanosti.

Cestovný ruch

Cieľom hospodárskej politiky v oblasti cestovného ruchu bude **zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.** Na realizáciu tohto cieľa bude potrebné:

- prehodnotiť inštitucionalizáciu riadenia a koordinácie činností subjektov zodpovedajúcich za rozvoj cestovného ruchu na všetkých úrovniach,
- vypracovať novú stratégiu na oživenie cestovného ruchu, na zvýšenie jeho kvality a konkurencieschopnosti,
- podporiť lepšie využitie turistického potenciálu Slovenska,

- zvýšiť efektívnosť a transparentnosť využitia verejných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu,
- dôsledne trvať na uplatnení morálnych a etických princípov v oblasti obchodnej politiky.

Služby

V rámci hospodárskej politiky bude vláda vytvárať podmienky na **rýchlejší rozvoj služieb ako dôležitého sektora pohľadu tvorby pracovných miest**. Treba rozšíriť, podstatne skvalitniť a urobiť cenovo dostupným celé spektrum služieb pre široké vrstvy obyvateľstva, osobitne pre staršiu generáciu.

Podporíme formovanie tzv. striebornej ekonomiky, t. j. segmentu národného hospodárstva obsluhujúceho staršiu generáciu, resp. tú jeho časť, ktorá produkuje hmotné statky, a služby určené prevažne pre vyššie vekové skupiny obyvateľstva – seniorov.

Osobitný dôraz budeme klásť na **zvyšovanie podielu služieb spojených so vzdelávaním, ako aj podielu zdravotníckych a sociálnych služieb** vhodnou organizáciou celého systému poskytovania služieb a účelnou deľbou práce medzi verejnými a súkromnými poskytovateľmi služieb.

Budeme podporovať vytváranie podmienok na rozvoj poznatkovo náročných služieb pre podniky (najmä služby výskumno-vývojové, vzdelávacie, softvérové, celý rad poradenských služieb).

Podpora hospodárskeho rozvoja využitím prostriedkov z fondov EÚ

Vláda v súvislosti s plnením **strategických cieľov kohéznej politiky chce dosiahnuť vyššiu úroveň konvergencie k úrovni EÚ 15 z hľadiska ekonomickej výkonnosti** a zamerať sa na realizáciu takých zmien, ktoré zvýšia konkurencieschopnosť SR vrátane regiónov a zlepšia kvalitu života. Za rozhodujúce vláda pokladá postupné plnenie strategického cieľa Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013, pritom za kľúčové v tejto oblasti bude považovať ciele v oblasti infraštruktúry a regionálnej dostupnosti, vedomostnej ekonomiky a v oblasti ľudských zdrojov.

V súvislosti s implementáciou pomoci a podpory z fondov EÚ vláda bude **vytvárať všetky podmienky na účinnejšiu koordináciu kohéznej a poľnohospodárskej politiky** so zameraním na využívanie intervencií s ohľadom na udržateľnosť zamestnanosti a na tvorbu nových pracovných miest a formulovať také opatrenia, ktoré prispievajú k zníženiu negatívnych vplyvov globálnej hospodárskej krízy na zamestnanosť.

Vláda **zabezpečí procesy vedúce k reálnemu a efektívnemu vyčerpaniu alokácií operačných programov ku koncu programovacieho obdobia 2007 – 2013** v súlade s ich cieľmi a prioritami. Vláda bude **presadzovať spoločnú líniu definovanú Politikou súdržnosti EÚ po roku 2013**. Za hlavné priority pre udržateľný rast a zamestnanosť **pri implementácii Stratégie EÚ 2020 bude považovať vytváranie merateľných hodnôt prostredníctvom rastu založeného na znalostiach a inováciách**, posilnení postavenia občanov v inkluzívnych spoločnostiach s vysokou zamestnanosťou a na vytváraní konkurencieschopného a ekologickejšieho hospodárstva. V tomto kontexte vláda vytvorí

podmienky na **spracovanie novej generácie operačných programov v súlade s podmienkami pre Spoločný strategický rámec 2014 – 2020.**

Trvalo udržateľný rozvoj

Vláda považuje v procese trvalo udržateľného rozvoja za štátny záujem Slovenskej republiky **dosiahnutie a udržiavanie vysokej kvality životného prostredia, ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov.**

Za kľúčový a rozhodujúci nástroj trvalo udržateľného rozvoja považuje **orientáciu rozvoja hospodárstva na konzistentnú výrobu, ktorá znamená súlad tak so sociálnymi, ako s ekologickými požiadavkami spoločnosti.** Osobitnú starostlivosť chce vláda venovať **využitiu voľnej pracovnej sily v regiónoch** s nevybudovanou environmentálnou infraštruktúrou.

Vláda chce pozornosť a **finančnú podporu poskytnúť aj obciam s počtom obyvateľov menším než 2000**, najmä obciam v pramenných oblastiach a na horných tokoch riek, čo výrazne ovplyvní nebezpečenstvo výskytu povodní na dolných tokoch riek a udrží nenahraditeľnú devízu SR – kvalitné vodné zdroje. Vláda venuje **zvýšenú pozornosť obciam, ktoré sa nachádzajú v chránených vodohospodárskych oblastiach**, a bude presadzovať opatrenia zamerané na ochranu vodných zdrojov. Pri presadzovaní opatrení na ochranu pred povodňami treba zabezpečiť integrálnu starostlivosť o poľnohospodársky a lesný pôdny fond. Vláda aktualizuje Program protipovodňovej ochrany SR.

Vláda sa zameria na **optimalizáciu priestorového usporiadania a funkčného využívania územia** (poľnohospodárskej, lesnej a urbanizovanej), na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, budovanie environmentálneho monitorovacieho a informačného systému, zvyšovanie environmentálneho vedomia obyvateľstva a na jeho informovanosť o environmentálnej situácii.

Základnou úlohou spoločnosti bude doceliť **racionálne využívanie a ochranu prírodných zdrojov** – vody, pôdy, ovzdušia, horninového prostredia, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín. Vláda preto preverí a upraví vzťahy so subjektmi, ktoré využívajú vodu ako celonárodné bohatstvo na podnikateľské účely, najmä na zásobovanie obyvateľstva, ako aj minerálne a liečivé vody.

Vláda v záujme znižovania znečisťujúcich látok v ovzduší podporí **znižovanie množstva emisií z mobilných zdrojov** a bude dôsledne dbať na dodržiavanie emisných limitov a orientáciu na využívanie automobilov s menšou kubatúrou. Vláda podporí rozšírenie separácie aj o textilný odpad a rozvoj spracovateľských kapacít, najmä takých, ktoré budú využívať nové postupy recyklácie odpadov a domáce technológie. Prijme tiež opatrenia na likvidáciu starých environmentálnych záťaží a na cieľavedomé využitie stavieb bývalých roľníckych družstiev.

Osobitnú pozornosť chce vláda venovať **racionálnemu využívaniu domácich nerastných surovín** a podporiť rozvoj podnikov, ktoré ich využívajú a ktoré technológiou ťažby a úpravy nevplyvajú negatívne na životné prostredie. Základným východiskom pri eliminácii environmentálnych rizík bude kontrola environmentálnej bezpečnosti, environmentálnej vhodnosti stavieb, zariadení a výrobkov. Vláda bude presadzovať

ekologicky citlivé využitie krajiny. Rozvoj spoločenských a hospodárskych aktivít musí rešpektovať a podporovať zachovanie súčasných historických, kultúrnych a prírodných hodnôt ako predpokladu rozvoja ekoturizmu a cestovného ruchu.

Vláda chce doriešiť sprehládnenie hraníc a dotvorenie jednotnej sústavy rôznych chránených častí krajiny vrátane národných parkov, európskej siete Natura 2000, ako aj uplatnenie programov manažmentu chránených území. Súčasne vláda zabezpečí rozvoj environmentálnej osvetu a regulovaného cestovného ruchu, čo si vyžiada ďalšie budovanie infraštruktúry so zreteľom na ochranu prírody a krajiny, rozšírenie siete náučných chodníkov, geoparkov, informačných a školiacich zariadení.

Vláda výraznejšie podporí aktivity obcí, podnikateľov a mimovládnych organizácií zameraných na regeneráciu poškodeného prírodného prostredia, ochranu a revitalizáciu ekosystémov v zaťažených, ako aj chránených oblastiach. Bude tiež rýchlejšie realizovať program na uprednostnenie občianskej výstavby a vybavenosti priamo v intravilánoch obcí, výrobných zariadení na devastovaných plochách s cieľom postupne ich začleňovať do usporiadanej, hodnotnej a estetickej kultúrnej mestskej a vidieckej krajiny.

4. ÚLOHA ŠTÁTU A VEREJNÉHO SEKTORA

Uplatňovanie verejnej moci

Cieľom vlády je optimalizovať úlohu štátu, ktorá bude primerane eliminovať vplyv krízy a prehľbovať komplexnú tvorbu podmienok na zvyšovanie kvality života na Slovensku. Štát a jeho orgány musia udržiavať v optimálnom chode všetky spoločensky významné funkcie verejného sektora týkajúce sa života ľudí a celej spoločnosti. **Identifikovať nerovnovážne procesy a obnovovať rovnováhu** predovšetkým vo vzťahu k turbulenciám vyvolaným globálnym vývojom.

Turbulencie vyvolané finančnou a ňou podmienenou hospodárskou krízou ovplyvňujú a hýbu štátmi, svetovým spoločenstvom, ekonomikou, ale aj ostatným spoločensko-politickým dianím. Najmä keď nejde o obyčajnú cyklickú alebo štrukturálnu krízu, ale o krízu hodnôt, cieľov spoločnosti, polarizácie sveta a globálnej spotreby.

Štát musí predovšetkým eliminovať negatívne vonkajšie a vnútorné javy a procesy a zároveň efektívne chrániť ekonomické záujmy, garantovať obranu republiky, bezpečnosť a ochranu života a zdravia osôb, verejný poriadok, garantovať sociálne istoty a poskytovať verejné služby.

Vláda navrhne **posilnenie rozsahu, obsahu a intenzity činnosti štátu**, ktorého funkcie boli v nedávnej minulosti neprimerane oslabované. Je nevyhnutné nanovo **definovať priestor na intervenciu štátu**, jeho nezastupiteľnosť pri prekonávaní krízy a riešení problémov typických pre začiatok 21. storočia, čím sa vytvoria predpoklady prechodu na moderné vládnutie, vykonávané v súlade so základnými hodnotami a cieľmi Európskej únie.

Vláda bude presadzovať **komplexnejší a viac systémový prístup k plneniu niektorých funkcií štátu**. Ide najmä o:

- ekonomickú funkciu štátu v trhovom hospodárstve,
- funkciu organizácie a riadenia vzťahov vnútornej štruktúry spoločnosti,
- funkciu vytvárania politických, právnych a ekonomických podmienok na rozvoj jednotlivých sfér spoločenského života,
- zabezpečenie dôsledného rešpektovania práva a boja proti organizovanému zločinu a korupcii.

Aby vykonávanie týchto funkcií bolo vyvážené, trhovo konformné a zabezpečovalo podmienky na kvalitnejší život občanov.

Dôležité smery uplatňovania úlohy štátu:

- garantovať fungovanie právneho štátu,
- priblížiť štát k občanovi vrátane politiky a rozhodovacej činnosti inštitúcií Európskej únie,
- vytvárať vhodné podnikateľské prostredie,
- s cieľom trvalej udržateľnosti verejných financií a pri súčasnom uplatnení účinnej sociálnej politiky zefektívniť verejný sektor,
- posilniť úlohu štátu vo vzťahu k optimálnej verejnej spotrebe ako faktora trvalo udržateľného rastu,
- posilniť komplexnosť pohľadu na jednotlivé zložky bezpečnosti,
- pri rešpektovaní kľúčovej úlohy odborových organizácií a zamestnávateľských organizácií zmeniť spôsob vedenia sociálneho dialógu a zapojiť do dôležitých spoločenských rozhodovacích procesov aj intelektuálne vrstvy, cirkvi a náboženské spoločnosti.

Strategická dimenzia vládnutia

Slovenská republika sa počas celého transformačného obdobia nemohla vymaniť z problémov spôsobených absolútnym nedocenením významu dlhodobých trendov a rozhodnutí. Riešením je zefektívňovať našu **schopnosť adekvátne reagovať na zmeny a prispôbovať tomu ciele spoločnosti, nástroje poznávania a spôsoby riadenia**.

Vláda zdôrazňuje **potrebu strategickú dimenziu vládnutia vytvárajúcej podmienky na to, aby sa prognózovanie vývoja, stanovovanie priorít a rozvíjanie strategického vládnutia stalo trvalou súčasťou fungovania štátu a spoločenského dialógu**. Rozhodujúcim predpokladom realizácie tohto cieľa je efektívna tvorba kvalitných vízií a stratégií.

Vláda vyslovuje politickú podporu strategickému vládnutiu ako základnému predpokladu uplatnenia tohto inštitútu. Uprednostňujeme prostredie politickej stability, silnej a stabilnej vlády zameranej nie na veľký počet operatívnych úloh, ale skôr na koncepčnú, systémovú a efektívnu prácu.

Vláda považuje za nevyhnutné, aby sa formovali vedecké kapacity orientované na skúmanie budúcnosti krajiny. Bude treba uvažovať aj o vytvorení centra pre strategické riadenie na úrovni vlády.

Je nevyhnutné akcentovať **potrebu zvýšenej koordinácie politik a úzkej previazanosti sociálnych, hospodárskych a environmentálnych cieľov a politik** na ich dosiahnutie.

Vláda rovnako podporí **verejnú diskusiu o problematike strategického smerovania slovenskej spoločnosti.**

Štát a ekonomika

Dôsledky globálnej finančnej a hospodárskej krízy viedli k odmietnutiu glorifikácie „záračnej ruky trhu“ a názorov o mizivej úlohe štátu v hospodárskej sfére. To automaticky predpokladá potrebu **komplexnejšieho pohľadu na problematiku národného hospodárstva v rámci celého štátu.**

Vláda kladie dôraz na **čo najkomplexnejšiu národohospodársku politiku**, na lepšie využitie systémového prístupu a opatrení zameraných na koordináciu ekonomiky, predovšetkým vo vzťahu k zlepšovaniu podmienok na pôsobenie kľúčových faktorov výkonnosti národného hospodárstva a k riešeniu otázok trvalo udržateľného ekonomického rastu vrátane stabilizácie trhu práce a zvýšenia miery zamestnanosti. Ide o opatrenia, ktoré nebudú deformovať trh.

Vláda opakovane podčiarkuje **nevyhnutnosť zabezpečenia jednoty ekonomického, sociálneho a environmentálneho rozvoja Slovenska.** Preto treba intenzívnejšie uplatňovať ekonomické funkcie štátu v trhovom hospodárstve.

Vláda považuje za rozhodujúci predpoklad úspešného smerovania k spoločensko-hospodárskej prosperite pokračovanie v budovaní rovnovážneho trhového prostredia a rovnováhy medzi verejnými a súkromnými záujmami pri garantovaní sociálnej spravodlivosti.

Význam verejného sektora

Vláda vychádza z poznania, že Slovensko potrebuje kvalitný verejný sektor ako produkt verejnej politiky štátu, ktorý v rámci efektívneho hospodárenia s verejnými zdrojmi **zabezpečí kvalitné a dobre fungujúce systémy vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a sociálneho zabezpečenia.** Iba dobre fungujúci a dostatočne efektívny verejný sektor dokáže účinne podporiť kvalitatívny rozvoj spoločnosti, sociálno-ekonomickú rovnováhu a životné istoty obyvateľstva.

Vláda bude podľa náročnosti a akútnosti problematiky neodkladne riešiť uskutočnenie reforiem systémov vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a sociálneho zabezpečenia s dôrazom na zvyšovanie ich efektívnosti a kvality pri rešpektovaní možností determinovaných dlhodobou udržateľnosťou verejných financií. Vychádzať sa pritom bude tak z lepšieho uspokojovania potrieb občanov, ako z potrieb formujúcej sa vedomostnej spoločnosti.

Úlohy verejnej správy

Významným nástrojom na dosiahnutie potrebných zmien, ktoré povedú k zásadnému zefektívneniu štátu vo všetkých jeho rozmeroch, podľa názoru vlády bude **modernizácia verejnej správy.**

Globálnym cieľom činnosti vlády pri riadení verejnej správy bude v nasledujúcom volebnom období **„Skvalitnenie činnosti subjektov verejnej správy a verejných služieb na**

podporu sociálno-ekonomického rastu Slovenskej republiky a zvýšenie kvalitatívnych parametrov života občanov“.

Piliermi tohto cieľa budú ekonomizácia, informatizácia a personálny rozvoj vo všetkých štruktúrach verejnej správy. To si vyžiada:

- Systematicky skvalitňovať **právny rámec verejnej správy**. Jeho uplatňovanie v praxi by nemalo prinášať neprimeranú byrokratickú záťaž občanom a komplikovanie pracovných postupov v úradoch. Právny poriadok a represívne orgány musia zároveň podstatne razantnejšie potláčať negatívne javy dlhodobo pretrvávajúce v spoločenskom a hospodárskom živote.

Vláda bude dôsledne presadzovať preventívne a represívne opatrenia v **boji s korupciou**, minimalizovať tak množstvo korupčných príležitostí a nastaviť účinný sankčný systém. Bude dbať, aby kvalita štátnych evidencií a činnosť kontrolných inštitúcií dôraznejšie zabezpečovala zlepšovanie korektného podnikateľského prostredia a zároveň vytvárala podmienky na zvýšenie finančných príjmov verejných rozpočtov.

Občan a uspokojenie jeho životných potrieb musí byť stredobodom pozornosti organizovania výkonu verejnej správy. Zároveň treba verejnú správu pre občana sprehľadniť a umožniť tak občanom podieľať sa primeranou formou na jej rozhodovaní a kontrole. Je dôležité, aby čo najviac svojich potrieb v kontakte s úradmi vyriešili na jednom kontaktnom mieste podľa zásady, aby „obiehali informácie, a nie občan“. Tiež je dôležité dbať na skvalitňovanie foriem osobného kontaktu „občan – úradník“.

V kontexte rozpracovanej „**Koncepcie modernizácie územnej samosprávy**“ vláda podporí vybudovanie siete „Spoločných obecných úradov“ a ich vybavenie informačnými a komunikačnými technológiami. Tieto by mali vytvoriť základnú sieť na komunikáciu „občan – úrad“ na miestnej úrovni. Zároveň by prispeli k racionalizácii a k skvalitneniu činnosti miestnej samosprávy.

Vláda bude riešiť nevhodne atomizovanú štruktúru úradov miestnej štátnej správy s cieľom zlepšiť koordinačnú úlohu štátu pri riešení sociálno-ekonomických úloh v území. Na základe komplexných ekonomických a právnych analýz bude vláda postupne racionalizovať organizačnú štruktúru a štýl riadenia ústrednej štátnej správy.

Vláda postupne zavedie systém **strategického plánovania a riadenia** v štátnej správe a zaistí jeho previazanosť na systém financovania. Bude dbať na vecnú, priestorovú a časovú previazanosť odvetvových stratégií a koncepcií. Tiež bude iniciovať prepojenie týchto dokumentov do strategických zámerov územnej samosprávy. Zintenzívni zapájanie vedeckého potenciálu, osobitne vysokých škôl do koncepcných aktivít orgánov štátnej správy.

Dôležitú úlohu pri skvalitňovaní verejnej správy zohráva **úroveň vnútorného riadenia úradov**. Základom je dôraz na dodržiavanie zákonnosti pri výkone správy. Ďalej si to vyžaduje uplatnenie moderných metód riadenia kvality, sledovanie výkonnosti jednotlivých organizačných útvarov, sledovanie nákladovosti a tým efektívnosti vynakladaných prostriedkov a monitorovanie spokojnosti občanov. Na to nadväzuje využitie moderných informačných a komunikačných technológií.

Základ **ekonomizácie verejnej správy** bude postavený na skúmaní nákladovosti jednotlivých produktov, resp. činností verejnej správy. Na základe takto objektivizovaných údajov bude možné v rozpočtovom procese objektivizovať finančnú náročnosť jednotlivých druhov správy. Bude to tiež východisko pre racionalizáciu správy majetku štátu a jeho centralizáciu.

Vláda bude dbať, aby príslušné orgány dôraznejšie odstraňovali stále pretrvávajúce nedostatky a vážne negatívne javy v procesoch **verejného obstarávania** na všetkých úrovniach správy. Na tento účel sa plošne uplatní elektronické verejné obstarávanie, ktoré bude postupne centralizované.

V riadiacich procesoch vlády sa postupne uplatní **jednotný systém riadenia ľudských zdrojov vo verejnej správe**.

Strategickým cieľom vlády je v plnom rozsahu vybudovať **e-government**, čo predstavuje komplexnú a efektívnu digitalizáciu administratívnych, správnych, rozhodovacích a riadiacich procesov, ako aj normotvorby v rámci všetkých odvetví správy a formách správy.

Spravodlivosť

Vláda si bude vedomá, že **zvýšenie vymáhateľnosti práva je zásadnou podmienkou efektívneho garantovania ústavného práva občana na spravodlivé a včasné súdne konanie** pred nezávislým a nestranným súdom. Vláda **prehodnotí neústavné zásahy do justičného systému uskutočnené v roku 2010, ktoré mali za cieľ politicky zasahovať do činnosti súdov a prokuratúry prostredníctvom výkonnej moci**.

Vláda navrhne **legislatívne opatrenia na modernizáciu prokuratúry** a na odstránenie neústavných ustanovení zákonov, ktorých účinnosť bola pozastavená rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Pri tvorbe **zásadných zmien v justícii vláda bude uskutočňovať odbornú diskusiu** a konzultácie so zainteresovanými subjektmi, stavovskými organizáciami sudcov a so zástupcami vedeckej a akademickej obce.

Vláda na zabezpečenie uvedenej priority:

- prijme opatrenia v záujme zefektívnenia a zrýchlenia súdneho konania, zvýšenia vymáhateľnosti práva a zabezpečenia ústavného práva občana na včasné rozhodnutie, prijatím ďalších účinných opatrení, najmä posúdením efektívnosti platnej procesnej úpravy riešenia sporov v súdnom konaní, prehodnotením súčasnej právnej úpravy postavenia súdnych úradníkov, justičných čakatel'ov a ich rozhodovania, ako aj podporou alternatívneho riešenia sporov,
- prijme opatrenia na zlepšenie technického vybavenia súdov vrátane podpory elektronizácie súdnictva,
- zlepší priestorové podmienky na výkon súdnictva na súdoch, kde sú výrazne poddimenzované,
- zosúladí právnu úpravu statusu sudcov, správy súdov a postavenia samosprávnych orgánov justície s medzinárodnými štandardmi,
- posúdi opatrenia na personálnu stabilizáciu administratívneho aparátu súdov,
- bude pokračovať v rekodifikačných prácach kódexu všeobecného súkromného práva hmotného,

- analyzuje a vykoná opatrenia na účely úpravy riadneho výkonu záložného práva a dobrovoľných dražieb a znemožnenia ich zneužitia,
- zvýši transparentnosť vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v Slovenskej republike verejne dostupnými službami aj v záujme ochrany vlastníkov nehnuteľností,
- prijme opatrenia, ktoré zabránia nekalým činnostiam pri zánikoch obchodných spoločností a zvýšia zodpovednosť osôb, ktoré sú v čase predchádzajúcom zániku štatutárnymi orgánmi týchto zanikajúcich spoločností,
- významne posilní postavenie poškodeného v trestnom konaní,
- bude pokračovať v zabezpečovaní dôslednej harmonizácie a úprave noriem trestného práva s právnymi aktmi EÚ a v zmysle platných medzinárodných záväzkov SR,
- vláda posúdi efektivitu platnej právnej úpravy Trestného zákona a Trestného poriadku, navrhne riešenia na odstránenie pretrvávajúcich aplikačných nedostatkov,
- sústreďí väčšiu pozornosť na otázky kriminológie a prevencie páchania trestnej činnosti.

Vnútrotný poriadok a bezpečnosť

Každý demokratický a právny štát chráni vnútrotný poriadok a bezpečnosť ako dôležité atribúty budovania usporiadanej spoločnosti, v ktorej sa nezákonnosť nahrádza dodržiavaním zákona a v ktorej sú chránené životy, zdravie, majetok, práva a slobody občanov.

Vláda nadviaže na pozitívne výsledky z rokov 2006 až 2010 a bude:

- podporovať **prevenciu** ako dôležitú súčasť ochrany zdravia a majetku občanov,
- klásť dôraz na **znižovanie všetkých druhov kriminality** a zvyšovanie jej objasnenosti, ako základ na zvýšenie istoty a bezpečia občanov,
- naďalej viesť **nekompromisný boj** proti akýmkoľvek prejavom extrémizmu, rasizmu, neznášanlivosti, xenofóbie, antisemitizmu a agresívneho nacionalizmu,
- efektívnymi a modernými metódami zabojujeme s novým nebezpečným fenoménom, ktorým je **počítačová kriminalita a zneužívanie internetu**,
- uskutočňovať ďalšie opatrenia v záujme **posilnenia boja proti korupcii** najmä zefektívnením práce špecializovaných útvarov Policajného zboru SR, predovšetkým Úradu boja proti korupcii; súčasne prijme nové legislatívne a technické nástroje, ktoré významne pomôžu pri odhaľovaní a objasňovaní tejto trestnej činnosti nebezpečnej pre spoločnosť,
- pokračovať v nastúpenom trende a naďalej **znižovať počet obetí, zranených a dopravných nehôd na cestách**, chrániť všetkých slušných vodičov a razantne zasahovať proti cestným pirátom; zároveň dohliadneme na plynulosť cestnej premávky, ktorá je základným predpokladom bezpečnosti,
- **zvyšovať počet policajtov v základných útvaroch**, lebo sa ukázalo, že vyšší počet policajtov na uliciach prispel k zníženiu kriminality a nehodovosti na cestách; súčasne personálne posilníme predovšetkým útvaru dopravnej a poriadkovej polície, ale aj rady vyšetrovateľov,
- viesť policajtov, aby **výkon činnosti uskutočňovali ako službu verejnosti** na jednej strane a **nekompromisný postup voči porušovateľom zákona** na strane druhej,
- pokračovať v **modernizácii bezpečnostných zborov** – v obmene techniky a výstroje a v rekonštrukcii objektov s využitím fondov EÚ v rámci Policajného

- zboru SR a Hasičského a záchranného zboru SR a dobudovať funkčný integrovaný záchranný systém,
- pokračovať v **budovaní stabilného sociálneho systému policajtov** ako základu ich stability a profesionality.

Ozbrojené sily

Vláda upriami pozornosť na **stav úrovne slovenských ozbrojených síl na ich modernizáciu** a ďalší rozvoj, aby boli schopné plniť dve základné funkcie:

- zabezpečenie obrany územia a obyvateľstva SR pred vojenským i nevojenským ohrozením,
- účasť SR na medzinárodných operáciách pod vedením NATO, EÚ a OSN.

Bude potrebné posilniť **účasť ozbrojených síl pri živelných pohromách** a iných udalostiach.

5. ZNALOSTNÁ SPOLOČNOSŤ A VZDELÁVANIE

Vláda za základný pilier znalostnej spoločnosti a ekonomiky považuje výchovu, vedu, výskum a inovácie, informatizáciu a digitalizáciu. Chce, aby výchova a vzdelávanie viedli ľudí k humanizmu, tolerancii, solidarite, spolupráci a k zodpovednosti za ich život, upevňovali dôveru v budúcnosť a zabezpečovali odovzdávanie spoločných kultúrnych a demokratických hodnôt predchádzajúcich generácií. Programové ciele vlády v tejto oblasti sa sústreďujú na rast úrovne a kvality výchovy a vzdelávania všetkých občanov s dôrazom na mladú generáciu, rozvoj a využívanie vedomostného a tvorivého potenciálu s dôrazom na zvýšené požiadavky na adaptabilitu a odbornú zdatnosť ľudí. Je to program rozvoja slovenskej spoločnosti (ľudí, človeka). **Konkurencieschopnosť Slovenska je závislá od konkurencieschopných ľudí**, ktorí sú vzdelaní, tvoriví a adaptabilní. V záujme dosiahnutia tohto cieľa vláda bude rozvíjať ucelenú vzdelávaciu sústavu, ktorá zahŕňa cyklus od predškolskej výchovy až po celoživotné vzdelávanie. Treba **podporovať rozvoj vzdelávania s jeho priamym previazaním s praxou, s dôrazom na spoločenskú a technologickú modernizáciu, sústrediť** sa na riešenie nepriaznivého stavu vo vzdelávaní s prírodovedným a technickým zameraním.

Bude vychádzať z toho, že v oblasti konkrétnych aktivít budúceho rozvoja našej spoločnosti s väzbou na Stratégiu Európa 2020 budú určené priority tak, aby ešte viac ako inokedy sledovali hlavný cieľ: zachovanie solidarity, sociálnej súdržnosti a spoločnosti založenej na učení a na nových vedomostiach.

Za dôležitú úlohu v oblasti školstva vláda považuje **zabezpečenie výraznejšej úlohy a postavenia učiteľov všetkých stupňov škôl v spoločnosti**, preto okrem odborného a sociálneho aspektu sa musí zvýrazniť aj jeho celospoločenská pozícia, t. j. politická, odborná a laická podpora učiteľskej profesie a, samozrejme, aj finančné ohodnotenie. Nevyhnutným predpokladom ďalšieho rozvoja školstva bude tiež obnova disciplíny a autority učiteľov v stredných a základných školách založená na prirodzenom vzore a autorite.

Regionálne školstvo

Vláda postupne inovuje štátne vzdelávacie programy v súlade s novými prioritami štátnej vzdelávacej politiky, počnúc predškolskou výchovou, a s aktuálnymi požiadavkami pedagogickej praxe – zosúladienie obsahu vzdelávania a odbornej prípravy s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami trhu práce. V rámci celoživotného vzdelávania zvýšime pozornosť venovanú podpore digitálnych kompetencií občanov SR.

Vláda opätovne posúdi možnosť zriadenia internátnych škôl na dobrovoľnej báze pre deti z marginalizovaného prostredia.

Vláda považuje za mimoriadne dôležité **venovať v školstve osobitnú pozornosť kariérovej výchove a kariérovému poradenstvu pre žiakov/študentov do skončenia vzdelávania a odbornej prípravy v záujme zvyšovania ich zamestnateľnosti. V tejto súvislosti podporí zavedenie výučby smerujúcej k rozvoju pracovných zručností u žiakov základných škôl s cieľom zabezpečiť profesionálnu orientáciu žiakov ZŠ na štúdium na stredných odborných školách.** V záujme zosúladienia vzdelávania a odbornej prípravy s potrebami trhu práce vláda vytvorí podmienky na operatívny tok aktuálnych informácií medzi školstvom a používateľskou praxou v regionálnom a národnom rozmere.

Vláda podporí **zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov** v školstve. V záujme toho pôjde o:

- zjednodušenie a zefektívnenie udeľovania kreditov a o odstránenie byrokratizácie a administratívy,
- prehodnotenie systému finančného ohodnotenia kvality výkonu zamestnancov rezortu školstva,
- výraznejšie podporovanie celoživotného vzdelávania v prostredí škôl vstupom viacerých odborných subjektov do tohto procesu.

Vláda bude garantovať ešte väčšiu nezávislosť Štátnej školskej inšpekcie, pričom vytvorí lepšie personálne, materiálno-technické a legislatívne podmienky na jej odborne kvalitný a profesionálny výkon.

Vláda **nastaví nový systém riadenia a financovania regionálneho školstva** tým, že bude:

- jasne definovať kompetencie v oblasti školstva týkajúce sa samosprávy, štátnej správy a priamo riadených inštitúcií rezortu školstva s dôrazom aj na koordináciu s neštátnym školstvom,
- postupne presadzovať model financovania za kvalitu, na triedu a nie na žiaka,
- finančnými nástrojmi zrealizovať počty žiakov prijímaných do gymnázií,
- dotáciami podporovať záujem o štúdium v odborných školách.

Vláda zabezpečí **uskutočnenie dôslednej revízie výsledkov reformy školstva** nastavením inovatívnych procesov v riadení a vzdelávaní; kvalifikovanú reštrukturalizáciu štátnej a verejnej správy v školstve a skvalitní proces realizácie projektov EÚ.

Výraznú pozornosť zameria na **rozvíjanie a skvalitňovanie ľudských zdrojov**, osobitne zvyšovaním odborných a osobnostných kompetencií zamestnancov rezortu školstva; skvalitní vzdelávacie prostredie novými učebnými zdrojmi a materiálno-technickým vybavením s digitálnou podporou; bude podporovať zvyšovanie kompetencií detí, žiakov

a študentov s väzbou na vytváranie konkurencieschopnosti európskeho štandardu hodnotení, napr. PISA.

Vláda podporí skvalitňovanie vzdelávania v oblasti poznania a úcty k národným a ku kresťanským tradíciám, bude podporovať vlastenectvo modernými formami a metódami vzdelávania.

Na všetkých stupňoch našich škôl bude vláda vytvárať také podmienky, aby boli žiaci a študenti vychovávaní v duchu národných, historických a kultúrnych hodnôt a tradícií.

Vláda podporí **výraznejšie aktivity podnikateľskej sféry vo vývoji celého školstva** ako nástroja trvalej udržateľnosti svojej konkurencieschopnosti v globálnom prostredí.

Vysoké školy

Vláda bude **garantovať bezplatné vysokoškolské vzdelanie na verejných vysokých školách** a podporí zákonné zamedzenie vyberaniu rôznych poplatkov od študentov.

V oblasti vysokých škôl sa zameriame na **výraznejšie skvalitnenie prípravy absolventov**. Naďalej považujeme za **veľký problém pretrvávajúci stav pokračujúceho kvantitatívneho a neefektívneho rozvoja**, ktorý nie je adekvátne sprevádzaný potrebnou kvalifikačnou štruktúrou učiteľov, a tým negatívne ovplyvňuje kvalitu absolventov. Podporíme **diferenciáciu vysokého školstva podľa kvality a efektívnosti výsledkov** vo vzdelávaní, vo vedeckom výskume a v prepojení na spoločensko-hospodársku potrebu, konkrétnu prax v rámci vytvárania vedecko-technologických parkov a inovatívnych výstupov.

Podporíme také zmeny v oblasti schvaľovania a menovania vysokoškolských pedagógov, ktoré budú akceptovať vedeckú a vzdelávaciu akribíciu vrátane formovania vedeckých škôl a medzinárodného ohlasu. To znamená zjednotenie kritérií pedagogického a vedeckého hodnotenia so zameraním na kvalitu a na odstránenie doterajších rozdielnych prístupov. Ukazuje sa potreba mať jednotné kritériá celoslovenského charakteru, ktoré sú viazané na plnenie ich pedagogickej a výskumnej činnosti. Opätovne vyžadovať dôraznejšiu selekciu vysokých škôl so zameraním na vyššiu kvalitu absolventov s úspešnosťou ich uplatnenia na domácom a európskom trhu práce. Vytvoriť podmienky na plnohodnotné uznávanie vysokoškolského vzdelania prvého stupňa – bakalárskeho štúdia.

Za veľmi dôležité považujeme terciárne vzdelávanie vrátane potreby zosúladenia proporcie jednotlivých úrovní vysokoškolského vzdelávania (bakalárske, magisterské a inžinierske, doktorandské), ako aj jednotlivých odborov vzdelávania (humanitné, prírodovedné, ekonomické atď.) v súlade s trendmi spoločenského a ekonomického vývoja Slovenska.

Sme si vedomí, že bakalárske štúdium nie je doteraz na vysokých školách presne špecifikované, najmä z aspektu uplatniteľnosti. Z uvedeného dôvodu budeme vyžadovať urýchlené dopracovanie príslušnej legislatívy, aby titul bakalár bol praxou plne akceptovaný. Akreditačná komisia musí výraznejšie riešiť kvalitu absolventov, ako aj ďalší nárast počtu študentov, posúdiť kritériá akreditácie v rámci svojej pôsobnosti a navrhnúť riešenia. Z uvedeného dôvodu upravíme vysokoškolskú legislatívu tak, aby sa dali transparentne a veľmi efektívne spĺňať požiadavky merateľnosti kvality, úspešnosti, tvorivosti a kreativity jednotlivých programov, odborov, fakúlt a vysokých škôl.

V rámci vysokého školstva budeme podporovať výraznejšie zvyšovanie kvality práce s doktorandmi a ich zapojenie do domácich a medzinárodných vedeckých projektov a

vzdelávacích aktivít. Osobitnú pozornosť zameriame na systémové vytváranie podmienok na udržanie či návratu zo zahraničia absolventov doktorandského štúdia s cieľom podpory stabilizácie miest pre postdoktorandské posty na univerzitách a v SAV.

Prioritou bude výraznejšia podpora formovania vedomostného trojuholníka: vzdelávanie, výskum, inovácie s osobitným zreteľom na prípravu v oblasti prírodných a technických vied.

Veda a výskum

Uvedomujeme si, že **veda a výskum (VaV) patrí medzi najdôležitejšie faktory ďalšieho rozvoja Slovenska spojeného s rastom kvality života jeho občanov aj v období hospodárskej, sociálnej, finančnej a morálnej krízy.**

Základným cieľom v oblasti výskumu a vývoja bude podporovať tvorbu nových poznatkov o zákonitostiach vývoja prírody a spoločnosti (základný výskum) a tvorbu poznatkov pre potreby ďalšieho rozvoja hospodárskej a spoločenskej praxe (aplikovaný výskum a experimentálny vývoj). Súčasne dôležité bude podporovať spoluprácu výskumnej sféry s hospodárskou praxou a s inštitúciami európskeho výskumného priestoru a prispievať tak účinnejšie k rozvoju prepojenosti domáceho výskumu s technologickým a inovačným pokrokom a rozvojom výskumu Európskej únie a v ďalších vyspelých štátoch sveta.

Bez výrazného zvýšenia celkových výdavkov na VaV, najmä väčšej zainteresovanosti podnikateľskej sféry, nebude možné dosiahnuť výraznejší pokrok v inováciách a vo zvyšovaní konkurencieschopnosti domácej ekonomiky s cieľom prekonávania vzrastajúcej krízy s podporou prostredia na zvyšovanie záujmu o inovácie a ich uplatnenia vo výrobnotechnologickom procese.

Preto budeme **zabezpečovať vymedzenie pozície štátu a jeho súčinnosti s ďalšími subjektmi vedy a výskumu v Slovenskej republike.** Takto podporovať postupné, nie však celoplošné vytváranie centier excelentnosti, najmä tam, kde sú odbornopersonálne a priestorové predpoklady s väzbou na vysokú kvalitu vzdelávania v oblasti vysokých škôl, ale aj organizácie vedy a výskumu.

Významnú úlohu by mali zohrať preventívne medicínske programy založené na nových diagnostických metódach. Preto budeme podporovať vytvorenie komplexného Diagnostického centra pod gesciou SAV a skvalitnenie podmienok na rozvoj klinického výskumu na pracoviskách univerzitného a vedeckého typu.

V súlade s Lisabonskou stratégiou bude vláda podporovať zvýšenie celkových výdavkov na vedu a výskum do r. 2016 na úroveň minimálne 1 % z HDP, s podielom podnikateľského sektora na 0,6 % z HDP.

V rámci politiky vlády v **oblasti vedy a výskumu** sa bude podporovať:

- transformácia Agentúry pre výskum a vývoj (APVV) na inštitúciu verejnoprávneho charakteru a posilnenie jej nadzorného postavenia,
- zriadenie Technologickej agentúry SR ako implementačnej agentúry pre financovanie priemyselného výskumu, experimentálneho vývoja a inovácií v prostredí priemyselných podnikov,
- pokračovať v realizácii Modernizačného programu Slovensko 21 s využitím najlepších odporúčaní pre realizačnú prax,
- financovanie inovačných aktivít aj prostredníctvom rizikového kapitálu,
- formovanie takého prostredia a podmienok, ktoré znížia „únik mozgov“ zo Slovenska, resp. zvýšia možnosti ich návratu do moderného pracovného prostredia, s možnosťami ďalšieho rozvoja najmä medzinárodnej spolupráce, pri podpore špičkovej vybavenosti

laboratórií, pracovných podmienok na univerzitných vedeckých pracoviskách, pracoviskách SAV a niektorých rezortných pracoviskách, najmä v oblasti pôdohospodárstva a kvality potravín,

- ďalšie prepojenie vzdelávania a vedy – univerzít a SAV s cieľom vzniku spoločných vedeckých, výskumných skupín a s lepším zapojením SAV do doktorandského štúdia,
- výskumné centrá excelentnosti na Slovensku, pravidelne ich hodnotiť s cieľom formovania národnej a medzinárodnej siete spoločného európskeho vzdelávacieho a výskumného priestoru a centier excelentnosti v EÚ,
- inicializácia výskumných projektov s prepojením na priority SR a EÚ vo výskume, vývoji a inováciách s jasným nadrezortným a medziodborovým zameraním napr. v oblasti energetiky, zelených technológií, dopravných materiálov a systémov, informatiky, strojárkeho a elektrotechnického priemyslu,
- legislatívne zmeny pre také podmienky, aby kvalitní študenti a výskumní pracovníci, napr. z tretích krajín, prichádzali študovať a pracovať na Slovensko,
- zriadenie Kancelárie pre podporu výskumu, vývoja a inovácií v Bruseli s cieľom efektívneho využívania nových európskych zdrojov a projektov, ako aj na zlepšenie informovanosti a komunikácie v rámci vedeckovýskumných štruktúr EÚ,
- vytvorenie legislatívnych podmienok, ktoré budú výraznejšie motivovať súkromnú sféru na zvyšovanie výdavkov do výskumu, vývoja a inovácií,
- vytvorenie funkčného národného inovačného systému formovanie centier na transfer vedomostí a technológií s budovaním vedecko-technologických parkov,
- osobitnú pozornosť venovať formovaniu vedomostného prostredia v rámci realizácie európskeho nadregionálneho projektu Dunajskej stratégie.

Znalostná spoločnosť ako učiac sa spoločnosť

V tejto oblasti sa vláda sústreďí na tieto opatrenia:

- v oblasti konkrétnych aktivít budúceho rozvoja našej spoločnosti, s väzbou na Stratégiu Európa 2020 budú určené priority tak, aby sledovali hlavný cieľ: zachovanie solidarity, sociálnej súdržnosti a spoločnosti založenej na učení, nových vedomostiach a na nových znalostiach,
- podporí vznik štvorpartity pri skutočnom formovaní modernej spoločnosti nových poznatkov: vedy, výskumu, vývoja a inovácií, v tom, že k zástupcom zamestnancov, zamestnávateľov a vlády budú zaradení aj predstavitelia vedy, výskumu a univerzít,
- vytvorí a sformuje moderný funkčný národný inovačný systém,
- zvýšenú pozornosť venuje, popri sektoroch tradičnej bezpečnosti štátu, aj „intelektuálnej bezpečnosti štátu“,
- posilní a zefektívni štruktúru základného a aplikovaného výskumu, podporí komercializáciu vedy, výskumu a vývoja, výraznejší vzostup inovačného procesu, formovanie centier na transfer vedomostí a technológií a tvorbu národných technologických platforiem,
- pokračovanie v informatizácii spoločnosti budovaním elektronickej verejnej správy a samosprávy, digitalizácie pamäťových inštitúcií a širokopásmového internetu,
- rozvoj finančnej gramotnosti.

Mládež a šport

Vláda bude podporovať a presadzovať **vytváranie podmienok na športovanie širokej verejnosti**, ale aj sociálnu a výchovnú funkciu športu a zdôraznenie jeho zdravotného aspektu:

- bude presadzovať vytváranie podmienok na športovú reprezentáciu, na prípravu športových talentov a na výstavbu športovej infraštruktúry,
- v oblasti štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži bude podporovať a presadzovať vytváranie podmienok na zvyšovanie kvality ich života, sociálnu spravodlivosť, rovnosť šancí, práva na vlastnú identitu, poskytovanie príležitostí na zamestnanie a účasť na spoločenskom živote,
- osobitnú pozornosť bude venovať podpore detského, mládežníckeho a akademického športu v spolupráci s regionálnou a miestnou samosprávou,
- pripraví zákon o športe pri zabezpečení viacdrojového a trvalo udržateľného financovania s aplikovaním odporúčaní v rámci EÚ,
- naďalej sa budú presadzovať poukazy pre žiakov základných a stredných škôl na vzdelávacie, kultúrne a športové podujatia.

Kultúra

Kultúru vláda vníma nielen ako základ identity a duchovného života slovenskej spoločnosti, ale aj ako oblasť s potenciálom prispieť kreativitou k rozvoju znalostnej ekonomiky, k celkovej konkurencieschopnosti a v konečnom dôsledku aj k ekonomickému rastu Slovenska. V nasledujúcom období má vláda nasledovné ciele:

- zriadiť zákonom Slovenský kultúrny fond ako verejnoprávnu inštitúciu a základný viacdrojový nástroj financovania kultúry, ktorý by mal nahradiť doterajší grantový systém ministerstva kultúry,
- založiť novú organizáciu v rezorte kultúry – Slovenské centrum vizuálnych umení, ktorého súčasťou bude aj Galéria súčasného umenia, a vyplniť tak prázdne miesto v oblasti prezentácie a starostlivosti o súčasné výtvarné umenie,
- uskutočniť komplexnú rekonštrukciu SNG v Bratislave,
- v spojitosti so zmenou organizačnej a inštitucionálnej štruktúry verejnoprávnych vysielateľov prijatou v roku 2010 treba zabezpečiť vytvorenie vhodného organizačného, legislatívneho a finančného rámca fungovania verejnoprávneho vysielateľa, a to aj prostredníctvom výstavby nového mediálneho komplexu ako impulzu na jeho revitalizáciu a modernizáciu, ako aj stabilizáciou zdrojov financovania prevádzky a vytvárania obsahov verejnoprávneho vysielateľa,
- pripraviť rekodifikáciu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom s cieľom prispôbiť právnu úpravu súčasným európskym trendom tvorby, šírenia, používania a ochrany autorských diel, umeleckých výkonov, zvukových záznamov, vysielaní a databáz, ako aj s procesom masovej digitalizácie a následného sprístupňovania kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky širokej verejnosti, s osobitným dôrazom na dôslednú implementáciu európskeho práva,
- vrátiť agendu kultúry národnostných menšín na ministerstvo kultúry, pretože ide o neoddeliteľnú súčasť jednotnej kultúrnej politiky Slovenska,
- v oblasti nemotného kultúrneho dedičstva novelizovať zákon o osvetovej činnosti, ktorý by umožnil aj transformáciu Národného osvetového centra na Národné centrum neprofesionálnej kultúry.
- dôsledne naplňať Konceptiu starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru.

6. KVALITA ŽIVOTA AKO VÝSLEDOK SÚDRŽNEJ SPOLOČNOSTI

Vláda vychádza z presvedčenia, že rozhodujúca sila Slovenskej republiky je v jej občanoch a v ich vzájomnej súdržnosti. **Sociálna súdržnosť je závislá od súdržnosti všetkých vrstiev spoločnosti** a od spájania silnej hospodárskej politiky s politikou sociálnou. Od toho závisí aj **trvalo udržateľný rast kvality života občanov SR**, ktorú možno dosiahnuť podporou vzdelávania, výskumu a vývoja inovácií a **vytváraním modernej infraštruktúry nevyhnutnej na hospodársky a sociálny rozvoj všetkých občanov**. Pri posudzovaní kvality života jednotlivcov a spoločnosti je nutné zohľadňovať nielen materiálnu životnú úroveň. Musíme posudzovať zdravie, vzdelávanie, náplň osobnej činnosti vrátane práce, priestor na politickú a občiansku angažovanosť, vplyv vládnych opatrení, medziľudské vzťahy a sociálne kontakty, istotu alebo naopak neistotu hospodárskej a fyzickej povahy, kvalitu životného prostredia. To všetko sa proporcionálne rozvíja v spoločnosti, ktorá do svojho rozvoja aplikuje **vedomostne sociálny model**.

Za 1,5 roka pravicového vládnutia boli narušené istoty občanov SR s dosahom na kvalitu ich života, najmä rozpadom verejného zdravotníctva, znížením reálnych miezd, rastom nezamestnanosti, neriešenia problémov spojených s dlhodobou nezamestnanosťou, zhoršením ochrany zamestnancov, chaosom v politike voči starším ľuďom, v sociálnych službách, nekoordinovaným postupom medzi orgánmi štátnej správy a územnej samosprávy v sociálnej politike, rozpadom sociálneho dialógu. Celý sociálny systém bol pod vplyvom neriadeného experimentu na najslabších skupinách obyvateľstva, rástla chudoba nielen v hospodársky slabých regiónoch. Systém bol deštruovaný, čo narušilo istotu občanov pri riešení ich životných sociálnych udalostí.

Vláda považuje **vytvorenie stabilného rámca sociálnej politiky za kľúčovú úlohu pre istoty občanov SR**, pričom dominantné budú:

- starostlivosť o zdravie občanov v spoločnosti, ktorú musí opäť rozhodne prevziať revitalizované a stabilizované verejné zdravotníctvo ako **kľúčovú úlohu novej výkonnej moci**,
- rodina, ako základná bunka určujúca kvalitu života a istôt občanov,
- riešenie dlhodobej nezamestnanosti zabezpečené rozvinutými programami, ktoré vytvoria podmienky na zlepšenie prístupu k zamestnaniu znevýhodnených skupín na trhu práce, najmä posilnením aktivačných schém pre občanov s nižšou kvalifikáciou vrátane osobného poradenstva, intenzívnej rekvalifikácie, dotovaných zamestnaní a grantov pre začínajúcich živnostníkov,
- zvýšenie kvality života staršej generácie ako komplexná problematika, ktorá posilní súdržnosť spoločnosti.

Vláda oživí politiku hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti tak, aby sa stala kľúčovým prvkom rozvoja ľudského potenciálu Slovenska, aby bolo stabilným, moderným konkurencieschopným štátom v globálnom súťažení.

Preto vláda vyvinie maximálne úsilie, aby prijímané zásadné opatrenia mali podporu u väčšiny obyvateľstva. Realizácii dôležitých opatrení bude predchádzať široká odborná diskusia s cieľom dosiahnuť spoločensko-politický konsenzus. Nezanedbateľné miesto v tomto procese budú mať zástupcovia sociálnych partnerov. Základom prijímania

spoločensky akceptovaných opatrení je funkčný sociálny dialóg, ktorý v poslednom období úplne absentoval.

Rodina – základná bunka určujúca kvalitu života

Rodina ako základná štruktúrna zložka v ľudskej spoločnosti prešla v uplynulom dvadsaťročnom období v SR výraznými zmenami. Konflikt medzi nevyhnutnosťou mať platenú prácu a potrebou rodinného života výrazne zmenil štruktúru rodiny v SR a vytvoril sa **nový model rodinného správania**. Klesal počet sobášov, rástla rozvodovosť, rástol vek sobášiacich sa, pribudol aj výrazný prepád pôrodnosti a plodnosti, radikálne poklesla potratovosť, rástol počet detí narodených mimo manželstva, došlo k starnutiu populácie, nastal návrat k viacgeneračnému spolužitiu a spájaniu rodín v rámci jedného bytu či domu, pokračoval posun k jednotnému modelu rodiny a k ubúdaniu súrodeneckých vzťahov. To všetko sa prejavilo potlačovaním významu dosiaľ jedinej formy rodiny uznávanej slovenskou spoločnosťou, a to tradičnej manželskej rodiny. Zanedbávali sa vplyvy, ktoré prináša postmoderná éra vyspelých spoločností spojená s rastúcimi požiadavkami platenej práce na čas a s rastúcou účasťou žien na trhu práce. To narúša historický vzťah medzi platenou ekonomikou a sférou starostlivosti príznačnou pre industriálnu sféru. Je narušená súdržnosť spoločnosti a jej dôležitého determinantu, akým je rodina. Vo vedomostnom sociálnom modeli rozvoja spoločnosti sa predpokladá, že dôležitú úlohu zohrá občianska spoločnosť. Tlak trhu na rodinný život vytvára pestrejšie rodinné modely. A aby nevznikali deprivatívne modely rodiny, je potrebná aj variabilnejšia podpora rodiny.

Preto vláda bude presadzovať:

- aby rodinná politika bola centrom záujmu sociálnej politiky štátu,
- aby sa obnovila rovnováha ekonomickej úlohy rodiny a jej sociálnej funkcie; s týmto cieľom okrem iného podporí aj rozvoj finančnej gramotnosti,
- aby sa obnovila prirodzená reprodukčná rovnováha populácie.

Vláda vo výkonnej moci v SR prijme v **oblasti rodinnej politiky** tieto opatrenia:

- spracuje sa nová Koncepcia rodinnej politiky v SR do roku 2020, ktorá vymedzí smery, metódy, postupy a techniky, aby došlo k revitalizácii rodinného života, aby sa výraznejšie obnovila jeho sociálna funkcia pre rast kvality života,
- pripraví sa a schválí nový zákon o rodine, ktorý bude výraznejšie akceptovať potrebu vyváženého vzťahu ekonomickej a sociálnej funkcie rodiny a povinnosti štátnej a verejnej správy, úloh zamestnávateľov a postavenia občianskych združení v tomto procese,
- podporí transformáciu doterajšieho systému podpory rodiny s akcentom na zvyšovanie pôrodnosti,
- vo všetkých legislatívnych návrhoch bude cieľavedomejšie presadzovať princípy rodovej rovnosti, posilní jej inštitucionalizáciu a bude systematicky monitorovať jej vývoj v SR.

Práca ako zdroj kvality života občanov a spoločnosti

Vláda vychádza z poznania, že v ekonomicky aktívnom čase života občanov **klúčovou úlohu zohráva práca vykonávaná formou zamestnania**. Práca v zamestnaní je dôležitým prvkom nielen pre ich obživu, ale aj ich osobnú identitu v celkovej sociálnej identite spoločnosti. Práca v zamestnaní neprináša iba materiálne hodnoty vlastníkom hmotných

a finančných statkov, ale aj formuje postavenie a životné hodnoty zamestnancov. **Slovenská republika bude v druhej dekáde 21. storočia spoločnosťou založenou predovšetkým na kvalitných zamestnaneckých vzťahoch, kde sa budú formovať hodnoty a charakter spoločnosti.** Preto pracovnoprávna legislatíva, ktorá vychádza z Ústavy SR, je a musí byť jednou z prioritných zložiek právneho poriadku SR. Vyvážený vzťah zamestnanca a zamestnávateľa vytvára predpoklady na tvorbu trvalo udržateľného rastu kvality života občanov SR.

Vláda preto ako jedno z prvých opatrení pripraví zmenu Zákonníka práce.

Pretože **pracovné miesta sa tvoria pri procese zhodnocovania ľudskej práce**, vláda považuje prácu v zamestnaneckom pomere za dominantnú pre kvalitu života občanov a slovenskej spoločnosti, a preto garantuje, že cieľom našej sociálnej politiky bude sociálne začleňovanie, dobre fungujúci trh práce, funkčné systémy vzdelávania, zvýšenie mobility a uvoľnenie inovačného a kreatívneho potenciálu ľudí. Prechod na nové trvalo udržateľné sociálne, trhové, inteligentnejšie a ekologickejšie hospodárstvo musí byť založený na inovačných postupoch, lepšom využívaní zdrojov a na znalostiach a musí byť sprevádzaný vytváraním nových pracovných príležitostí, bojom proti rastúcej nezamestnanosti a bojom proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Na dosiahnutie udržateľného rastu bude potrebné prijať opatrenia, v ktorých budú ľudia a zodpovednosť štát na prvom mieste.

Prioritami bude:

- vytváranie hodnôt prostredníctvom rastu založeného na znalostiach,
- posilnenie postavenia občanov v inkluzívnych spoločnostiach (nadobudnutie nových zručností, podpora kreativity a inovácie, rozvoj podnikania a plynulý prechod medzi zamestnaniami),
- presadzovanie väčšieho počtu pracovných príležitostí výmenou za väčšiu adaptabilitu ľudí,
- vytváranie kvalitných pracovných miest založených na dôstojnej, bezpečnej a dobrej práci vrátane spravodlivého odmeňovania,
- zlepšenie šance mladých zamestnať sa a začleniť sa po skončení štúdia na trh práce,
- väčší dôraz kladený na ohrozené skupiny, rodovú rovnosť a na sociálnu súdržnosť.

Našou **najvyššou prioritou musí byť ochrana občanov pred najhoršími účinkami globálnej hospodárskej krízy.** Do činnosti zameranej na zmierňovanie vplyvu finančnej krízy na zamestnanosť a na sociálnu oblasť aktívne zapojíme sociálnych partnerov. V tomto kontexte bude hrať dôležitú úlohu aj primerané sociálne zabezpečenie, ktoré motivuje k práci a zároveň udržuje kúpnu silu.

Preto bude nevyhnutné:

- pokračovať v realizácii Európskej stratégie zamestnanosti v súlade s prioritami Stratégie Európskej únie do roku 2020,
- vybudovať systém predvídania potrieb trhu práce a zručností tak, aby sa dosiahol čo najväčší súlad medzi dopytom po práci a ponukou práce,
- podporovať konkurencieschopnosť zvyšovaním zručností a adaptability pracovnej sily, ktorá bude reagovať na potreby trhu práce, aj prostredníctvom aktívnej politiky trhu práce,
- posilniť aktivačné schémy najmä pre pracovníkov s nižšou kvalifikáciou vrátane osobného poradenstva, intenzívnej rekvalifikácie pracovníkov, učňovského vzdelávania, dotovaných zamestnaní, ako aj grantov pre samostatne zárobkovo činné osoby a začínajúce podniky,

- zamerať programy na podporu najzraniteľnejších občanov,
- zlepšovať monitorovanie rozvoja zručností a ich súladu so skutočnými a očakávanými potrebami, pokiaľ ide o voľné pracovné miesta,
- prehodnotiť územnú organizáciu verejných služieb zamestnanosti na zabezpečenie efektívnej spolupráce s mestami, obcami a so samosprávnymi krajmi pri tvorbe a uplatňovaní regionálnych politík zameraných na podporu rastu zamestnanosti,
- naďalej realizovať programy projekty na riešenie dlhodobej nezamestnanosti a na zlepšenie prístupu k zamestnaniu znevýhodnených skupín na trhu práce,
- pokračovať v zabezpečovaní kultúry práce založenej na štandardoch medzinárodnej organizácie práce, Rady Európy a Európskej únie,
- pokračovať v eliminácii nelegálneho zamestnávania,
- upraviť legislatívne predpoklady ustanovené zákonom a vykonávacími predpismi o ďalšie skutočnosti prehlbujúce starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb,
- na základe sledovania vývoja v oblasti miezd postupne zvyšovať minimálnu mzdu,
- vytvoriť moderné systémy sociálnej bezpečnosti,
- v záujme posilnenia vynútiteľnosti práva pokračovať v personálnom a odbornom posilňovaní orgánov inšpekcie práce a výkonu inšpekcie práce na zabezpečenie výkonu dohľadu štandardného v Európskej únii.

Zvýšená nezamestnanosť je krutým výsledkom svetovej hospodárskej krízy. S nezamestnanosťou je spojený pokles životného štandardu, v určitých skupinách obyvateľstva a v niektorých regiónoch na Slovensku dokonca výrazný. Napraviť tieto deformácie nemožno radikálne. **Je to proces, ktorý si vyžaduje ucelenú stratégiu minimálne v strednodobom horizonte.** Preto vláda považuje:

- znižovanie nezamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva a ich ohrozenia na trhu práce ako súčasť stratégie odstraňovania chudoby v SR,
- stratégiu odstraňovania chudoby v SR za viacdimeziálny proces, ktorý nesúvisí iba s tvorbou pracovných miest a so službami v zamestnanosti.

Preto pri výkone vládnej moci:

- spracuje nové princípy a zásady konštrukcie životného minima ako základnej zložky pre tvorbu spravodlivého a uceleného sociálneho systému a zahrnie ho do právneho systému SR,
- bude doterajšie úspešné formy integrácie zdravotne a telesne postihnutých občanov, invalidov do spoločnosti rozvíjať spolu s obcami, mestami, so samosprávnymi krajmi, s občianskymi združeniami a cirkvami,
- posilní riešenie zamestnávania dlhodobo nezamestnaných ako komplexný problém prostredníctvom niekoľkých druhov politík – najmä regionálnej politiky, politiky vzdelávania, bytovej politiky, politiky verejných služieb – vytvorí podmienky na lepšiu uplatniteľnosť týchto osôb na trhu práce a v spoločnosti,
- lepšou spolupracou medzi vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľmi, verejnou správou a službami zamestnanosti eliminuje náchylnosť mladých ľudí zostať mimo trhu práce, na takúto spoluprácu vytvorí aj právne podmienky,
- pri začleňovaní okrajových rómskych komunit bude pokračovať v súlade s Dekádou začleňovania rómskej populácie 2005-2015 a Strednodobou koncepciou rozvoja rómskej národnostnej menšiny v SR 2007-2015 na prierezové aktivity, ktoré koncentrujú efektívne vynaložené finančné zdroje,

- bude stratégie inklúzie marginalizovaných rómskych komunít realizovať najmä prostredníctvom lokálnych stratégií komplexného prístupu a lokálnych partnerstiev sociálnej inklúzie,
- bude vytvárať kultúru zabraňovania všetkým druhom diskriminácie pri vzniku zamestnaneckých vzťahov, v zamestnaní, na pracoviskách; v tomto zmysle zefektívni najmä činnosť Národného inšpektorátu práce,
- vytvorí ucelený systém na vyhľadávanie a prísne trestanie nelegálneho zamestnávania, a to najmä účinnejšou spolupracou zamestnávateľských a odborárskych organizácií s Národným inšpektorátom práce, orgánmi miestnej samosprávy a s Políciou SR,
- bude pokračovať v transformácií úradov práce a sociálnych vecí a rodiny na organizáciu, ktorá neplní iba administratívnu a evidenčnú funkciu, ale vykonáva aj poradenské a konzultačné služby nezamestnaným, ohrozeným nezamestnaním, zamestnávateľom, odborom, obciam a mestám komplexným prístupom sociálnej ochrany občanov a vytváraním podmienok na ich zamestnanie.

Starostlivosť o zdravie – vylicený pacient a spokojní zdravotníci

Zdravie občanov je **najväčšia hodnota a zdroj bohatstva spoločnosti, ktoré treba chrániť a rozvíjať**. Poslaním zdravotníctva je významne prispievať k **zvyšovaniu kvality života občanov** prostredníctvom znižovania úmrtnosti, chorobnosti, trvalých a dočasných následkov chorôb a úrazov, poskytovaním účelovej, kvalitnej a efektívnej zdravotnej starostlivosti, pôsobením verejného zdravotníctva, podporou individuálnej a komunitnej starostlivosti o zdravie.

Právo na ochranu zdravia zdravotnú starostlivosť je základné ľudské právo a verejný záujem prioritného významu.

Zdravotná politika vlády vychádza z európskych tradícií a skúseností s prihliadnutím na špecifiká Slovenskej republiky. Právo na zdravotnú starostlivosť je základné ľudské právo a verejný záujem prioritného významu. **Základným princípom musí byť rovnosť a solidarita občanov pri poskytovaní kvalitnej zdravotnej starostlivosti**. Zdravie občana je najlepšou investíciou pre silnú ekonomiku a spokojnú spoločnosť.

Po zásadných zmenách, uskutočnených po parlamentných voľbách v roku 2010, sa zdravie stalo tovarom a zdravotníctvo biznisom pre finančné skupiny. Vláda vzhľadom na uvedené prináša zásadné zmeny priorít:

1. Zrušenie transformácie nemocníc na akciové spoločnosti zákonom

Transformácia univerzitných, fakultných a verejných nemocníc na akciové spoločnosti je prvým krokom k ich privatizácii a začiatkom znižovania kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti, ako aj ohrozenie existencie nemocníc.

2. Verejné zdravotníctvo

Budeme podporovať posilnenie systému verejného zdravotníctva a štátneho zdravotného dozoru. Pripravíme strategické materiály vrátane národných programov podpory zdravia a preventívnych programov v najdôležitejších oblastiach, ako sú starostlivosť o deti a

mladistvých, starostlivosť o ženy, o seniorov, o onkologických pacientov a o ďalšie najviac ohrozené skupiny obyvateľstva.

3. Kvalita zdravotnej starostlivosti

Vysoká kvalita zdravotnej starostlivosti je nevyhnutnou podmienkou spokojnosti a dôvery občanov v systém poskytovania zdravotnej starostlivosti. Snahou vlády bude, aby sa na celom území Slovenskej republiky poskytovala zdravotná starostlivosť na úrovni súčasných poznatkov medicíny. Dosiahne to zavádzaním štandardných diagnostických a liečebných postupov, kontinuálnym vzdelávaním zdravotníckych pracovníkov a vyhodnocovaním indikátorov kvality u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

4. Zdravotnícki pracovníci

Zlepšovanie mzdového ohodnotenia pracovníkov v rezorte zdravotníctva je jedna z priorit v oblasti zdravotníctva. Vláda zavedie také mechanizmy do spôsobu riadenia a financovania a rezortu, aby bol dostatok prostriedkov na zvyšovanie odmeňovania zdravotníckych pracovníkov. V oblasti vzdelávania zdravotníckych pracovníkov podporí návrhy na úpravu systému vzdelávania tak, aby nedochádzalo k nedostatku niektorých špecializácií potrebných na správne a komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Vláda bude dôsledne dbať na dodržiavanie Zákonníka práce a noratívov v zdravotníckych zariadeniach, a tým chrániť zdravotníckych pracovníkov.

5. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Vláda zachová sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pod kontrolou štátu v podmienkach, ktoré budú garantovať rozsah a dostupnosť zdravotnej starostlivosti hradenej z verejného zdravotného poistenia pre všetkých pacientov.

Vláda zavedie prísnu kontrolu hospodárenia nemocníc, čím sa zabráni neúčelnému vynakladaniu finančných prostriedkov. Aby nedochádzalo k zadlžovaniu nemocníc, ktoré bolo historicky najväčšie v poslednom období, vláda nepripustí privatizovanie ekonomicky lukratívnych činností nemocníc, čím podporí ich finančnú stabilizáciu.

6. Optimalizácia siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

Vláda bude podporovať optimalizáciu siete zdravotnej starostlivosti s dôrazom na dostupnosť zdravotnej starostlivosti podľa potrieb obyvateľstva. Zastaví nesystémové rušenie oddelení a ambulancií.

7. Lieková politika

Vo volebnom období 2006 – 2010 verejné inštitúcie presadili viaceré pozitívne prvky v liekovej politike. Vláda bude pokračovať v krokoch, ktoré zabezpečia znižovanie nákladov a zároveň zvýšia dostupnosť liekov a zdravotníckych pomôcok bez doplatkov pre všetky závažnejšie ochorenia. Nebude šetriť finančnými zdrojmi zdravotných poisťovní na úkor zvyšovania doplatkov za lieky a za zdravotnícke pomôcky pre pacientov.

8. Zdravotné poisťovne

Vláda prijme opatrenia v súlade s ústavou a platnou európskou legislatívou, s cieľom maximálne možného využitia prostriedkov, ktoré zo zákona vyberajú zdravotné poisťovne od občanov, na diagnostiku a liečbu pacientov. Vláda navrhne také legislatívne a organizačné opatrenia, aby nedochádzalo k neefektívnemu vynakladaniu prostriedkov určených zo zákona na zdravotnú starostlivosť. Zavedie systém spravodlivého a transparentného financovania poskytovania zdravotnej starostlivosti.

9. Elektronické zdravotníctvo (eHealth)

Využívanie elektronických informačných systémov vláda považuje za jednu zo základných podmienok vedúcu k zlepšeniu ochrany zdravia a k zvýšeniu kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti, za nástroj vyššej efektivity pri nakladaní s verejnými prostriedkami určenými na zdravotníctvo. Po ich implementácii očakáva vyššiu kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti pre občana, vyššiu informovanosť, prepojenie a pružnejšiu komunikáciu medzi všetkými článkami zdravotníckeho systému, výraznú úsporu, hospodárne, efektívny a racionálne nakladanie s verejnými zdrojmi a, samozrejme, zníženie administratívneho zaťaženia všetkých účastníkov systému, ako aj občana.

10. Urgentné príjmy a traumatologické centrá

Urgentná a úrazová medicína predstavujú významný prvok integrovaného záchranného systému a v užšom ponímaní sú kľúčovými multidisciplinárnymi špecializačnými medicínskymi odbormi. Dobudujeme sieť urgentných príjmov a traumatologických centier.

11. Návrh na ešte výraznejšiu ochranu nefajčiarov

12. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti s celoslovenskou pôsobnosťou

S prihliadnutím na výsledky medicínskeho, prevádzkového a technického auditu vláda podporí dostavbu moderné celoslovenského zdravotnícko-vzdelávacieho komplexu Rázsochy, ktoré prinesie zabezpečenie zdravotnej starostlivosti s dosahom pre celú SR. Zároveň sa vyrieši aj vzdelávacia základňa slovenského zdravotníctva.

13. Dialóg v rezorte zdravotníctva

Rezort zdravotníctva bude aktívne spolupracovať, komunikovať a hľadať riešenia so stavovskými, profesijnými a odborovými organizáciami, ktoré zastupujú pracovníkov v zdravotníctve, pri všetkých zásadných otázkach v oblasti fungovania zdravotného systému v SR.

14. Zdravotná starostlivosť o seniorov

Vláda vypracuje a začne realizovať komplexný systém starostlivosti o zdravie staršej generácie rozvojom geriatrického sektora zdravotníctva a špecifickej sociálnej starostlivosti o seniorov vrátane financovania a vymedzenia úloh štátu, samosprávnych krajov, miest a obcí. Na vytváranie kapacít zdravotno-sociálneho charakteru využije prebytočné zdravotnícke zariadenia.

Kvalita života starších ľudí ako dôležitý determinant súdržnej spoločnosti

Kvalita života staršej generácie je **komplexný problém**, a nie iba ekonomický. Súvisí najmä s premenou spôsobu života ľudí v aktívnom veku, kde úspešnosť je založená na presadzovaní vysokej individualizácie, ktorá vytláča starších ľudí z ich aktívnejšieho podielu na živote ľudskej spoločnosti a naruša aj funkciu rodiny. Súvisí so zdravotníctvom, s prístupom ku kvalitným a komplexným sociálnym a zdravotníckym službám vrátane opatrovateľskej služby. Dôležitá je aj ponuka cenovo prístupných, ale kvalitných špeciálnych tovarov vrátane liekov a služieb pre starších ľudí. Súvisí to aj so schopnosťou poskytovať a sprístupniť nové výdobytky ľudskej civilizácie, čo má spojitosť s jednoduchším prístupom k praktickému celoživotnému vzdelávaniu starších ľudí. Rovnako dôležitá je tiež problematika bývania starších ľudí.

Všetky tieto aktivity vytvárajú aj bázu pre stabilizujúcu domácu spotrebu v hospodárstve štátu. Vytváranie podmienok na udržateľnú kvalitu života starších ľudí sa považuje za dominantné pri nastavení dôchodkového systému s dôrazom na starobné dôchodky. Je to dôležitý prvok v systéme udržania kvality života starších ľudí, ale nie jediný.

Preto vláda považuje za nevyhnutné:

- vypracovať nový Národný program podpory a ochrany starších ľudí,
- vypracovať nový Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím,
- vytvoriť Národný register osôb so zdravotným postihnutím z dôvodu celospoločenského záujmu.

Vážnym sociálnym, ale aj ekonomickým problémom v najbližšej dekáde bude spôsob udržania **sumy príjmu starších ľudí - dôchodcov potrebnej na zabezpečenie ich udržateľnej kvality života**. Je to v dôsledku relatívne znižujúcich sa príjmov do dôchodkového systému. Z uvedených dôvodov:

- dôchodkový systém treba posudzovať v komplexe celého systému sociálneho zabezpečenia a daňovej sústavy. Vytrhávanie dôchodkového systému z celkového systému verejných financií je jedna zo základných chýb, ktoré viedli po roku 2002 k veľkým deformáciám v systéme sociálnej súdržnosti slovenskej spoločnosti, a to nielen s krátkodobým, ale aj s dlhodobým účinkom,
- solidarita ako základný fundament európskej civilizácie by mala byť základom dôchodkového poistenia aj v budúcnosti. Týka sa tak medzigeneračnej solidarity, ako aj solidarity medzi bohatými a chudobnými občanmi. Je žiaduce definovať budúci dôchodkový systém na univerzálnom princípe a na zásadách spravodlivosti, zásluhovosti, vedomia spolupatričnosti, zodpovednosti a solidarity; zároveň musí sa vhodne skombinovať dobrovoľnosť a povinnosť a funkcie štátu aj súkromných subjektov pri zabezpečovaní fungovania a financovania dôchodkového systému,
- dôchodkový systém by mal byť postavený na rovnakom dôchodkovom nároku pre všetkých, aby zabezpečoval minimálne dôchodkové príjmy a na vyváženej miere solidarity a zásluhovosti,
- cieľom je dôchodkový systém, ktorý spoľahlivo zabezpečuje obyvateľov pred chudobou v starobe a poskytuje reálnu možnosť zachovania primeranej životnej úrovne v čase, keď občan nemá možnosť zabezpečiť si krytie svojich životných potrieb z pracovných príjmov.

Na splnenie týchto zásad bude vláda presadzovať nasledovné opatrenia:

- Sociálna poisťovňa zostane kľúčovou inštitúciou sociálneho systému s prehľadnou štruktúrou jednotlivých druhov poistenia vyjadrených ich fondmi a s nízkymi prevádzkovými nákladmi; s týmto cieľom zaviesť do praxe jednotný výber daní a sociálnych odvodov; dôslednejšie ako doteraz odčleniť jej výkonnú funkciu od funkcie kontrolnej a dozornej, realizovanú jej samosprávnym orgánom, s dôslednejším využitím tripartitného princípu,
- v oblasti priebežne financovaného dôchodkového systému prioritou naďalej zostáva jeho **finančná udržateľnosť**; k stabilizácii finančnej udržateľnosti dôchodkového systému výraznejším spôsobom prispeje realizácia projektu UNITAS (projekt zjednotenia výberu daní, cla a odvodov),
- opätovne v systéme starobného dôchodkového sporenia uplatniť princíp dobrovoľnosti a prehodnotiť opodstatnenosť počtu fondov, a to aj vo vzťahu ku garantovaným nárokom,
- na zlepšenie príjmovej situácie starších ľudí vytvárať podmienky na pokračovanie ich pracovných aktivít aj po dosiahnutí dôchodkového veku,
- obnoviť význam doplnkového dôchodkového sporenia, a to najmä prostredníctvom zvyšovania jeho atraktivity pre všetkých, ktorí naň prispievajú,
- zákonne zaviesť kategóriu minimálneho dôchodku,
- postupne uplatniť princíp univerzality voči všetkým druhom povolanií a zamestnania.

V komplexe, ktorý vytvára plnohodnotnú účasť starších ľudí na harmonickom a udržateľnom rozvoji spoločnosti, patrí aj dostupnosť kvalitných, prístupných a špecializovaných zdravotníckych služieb pre starších ľudí vrátane zodpovedajúcich sociálnych služieb. Kultúra vzťahu spoločnosti k starším ľuďom musí vychádzať zo súdržnej rodinnej politiky, z aktívnej účasti miestnej samosprávy, samosprávnych krajov, občianskych združení a cirkví, ale aj bývalých zamestnávateľov a odborov bývalých zamestnávateľov. Veľmi akútny sa ukazuje problém kvalitných a prístupných opatrovateľských služieb pre starších ľudí.

Bývanie ako dôležitá súčasť udržateľnej kvality života

Vláda považuje pre rozvoj bývania za kľúčové tieto smery:

- pokračovať v uplatňovaní doteraz zavedených podporných nástrojov, sústrediť sa pritom na prehodnotenie kvality obytného prostredia bytových domov, najmä panelových sídlisk a centrálnych častí miest,
- využiť možnosti získavania finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ na revitalizáciu pod podmienkou spracovania komplexných zónových plánov revitalizovaných území sídiel, pričom využiť európsku iniciatívu JESSICA na zvýšenie úverových finančných zdrojov na revitalizáciu sídlisk,
- naďalej uplatňovať zavedené fiškálne a sociálne nástroje v zmysle smernice Rady Európy tak, aby bývanie bolo dostupné aj pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva v primeranom štandarde,
- stabilizovať podiel finančných prostriedkov z HDP na podporné programové nástroje do rozvoja bývania a vytvoriť legislatívne a inštitucionálne podmienky na zapojenie súkromných zdrojov v rámci verejno-súkromného partnerstva,
- pokračovať a rozšíriť programy na znižovanie energetickej spotreby a na zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov do bývania,

- vytvoriť podmienky na finančné udržanie Programu výstavby obecných nájomných bytov nižšieho štandardu určených na bývanie občanov v hmotnej núdzi, vytvoriť podmienky na výstavbu technickej vybavenosti v rómskych osadách.

Sociálna politika ako nástroj na trvalý a udržateľný rast kvality života občanov

Jednou z priorít v oblasti sociálneho poistenia bude vytvorenie legislatívnych podmienok na prístup k ratifikácii Európskeho zákonníka sociálneho zabezpečenia, čím sa všeobecne zvýši úroveň sociálneho poistenia v oblasti nezamestnanosti, nemocenských dávok, pracovných úrazov a chorôb z povolania.

Vyššiu úroveň hospodárskej a sociálnej súdržnosti možno dosiahnuť zásadnou reštrukturalizáciou verejných výdavkov. Posilnia sa výdavky verejných rozpočtov na plnenie vitálnych funkcií štátu, ktoré zabezpečujú tvorbu, udržiavanie a rast ľudského kapitálu. Len tak možno obnoviť rovnováhu medzi ekonomickými a sociálnymi cieľmi rozvoja Slovenska. Prejaví sa to tak vo vzťahu k trhu práce (aktívna politika zamestnanosti), vo vzťahu k rodinám (hlavne podpora neúplných rodín a domácností seniorov, ktoré sú najviac ohrozené sociálnymi rizikami), ako v oblasti bytovej politiky (podpora sociálneho bývania).

Vláda bude svojou ucelenou sociálnou politikou, kde kvalita života sa dosahuje súdržnosťou všetkých vrstiev spoločnosti, posilňovať integritu spoločnosti na základe rovnakých práv **sociálneho občianstva.** Individualistické stratégie a stratégie skupinového sebeckta fungujú prevažne na úkor iných jednotlivcov, skupín a spoločnosti ako celku. Zachovanie a posilňovanie všeobecne akceptovaných sociálnych práv naopak posilňuje sociálnu integritu veľmi spoľahlivo. Na to je potrebný aj zodpovedajúci inštitucionálny rámec, ktorý spája rodinu, komunitu, obec, región, cirkvi a náboženské spoločnosti, tretí sektor a štát ako harmonický celok.

Postupy, ktoré vláda SR v praktickej sociálnej politike bude prijímať, sú v súlade so smerovaním v EÚ. Lisabonská zmluva a stratégia EÚ 2020 akcentuje budúci vývoj EÚ ako vedomostnú, sociálne a ekologicky orientovanú spoločnosť. V tom vidí zdroj konkurenčnej schopnosti EÚ v globálnom priestore. Protokol o službách verejného záujmu ako príloha Lisabonskej zmluvy zdôrazňuje dôležitosť verejných služieb vrátane sociálnych služieb. Potvrzuje zodpovednosť členských štátov za ich zriaďovanie, ako aj za organizáciu ich činnosti. Lisabonská zmluva urobila významný posun smerom k uznaniu sociálnych práv. Podobný prínos pre rozvoj sociálnej Európy predstavuje Charta základných práv Európskej únie, ktorá v oblasti sociálneho dialógu nielenže uznáva úlohu sociálnych partnerov, pri rešpektovaní ich autonómie, ale vytvára zmluvný základ „vrcholného tripartitného stretnutia“ s účasťou európskych sociálnych partnerov, hláv štátov, Európskej komisie a ďalších partnerov. **Vláda SR bude preto nielen akceptovať tieto nové právne záväzky, ale bude aj požadovať, aby sa v praktickej politike rozvíjali nielen v SR, ale aj na úrovni EÚ.**

Pre udržateľný rozvoj slovenskej spoločnosti a z toho plynúci rast kvality života občanov je podľa vlády potrebné:

- posilňovať integritu spoločnosti na základe rovnakých práv sociálneho občianstva,
- prehĺbiť koordináciu hospodárskej politiky so sociálnou politikou prostredníctvom dôslednejšej previazanosti všetkých opatrení vládneho programu,
- rozvíjať kvalifikované prístupy k štúdiu vývoja a rozvoja slovenskej spoločnosti prostredníctvom kvalifikovaného a systematického monitoringu, analýz procesov v slovenskej spoločnosti, budovaním kvalitnejšej výskumnej bázy sociologického

- a spoločenskovedného výskumu identifikujúcej stratifikáciu a vývojové tendencie v slovenskej spoločnosti,
- upraviť doterajšie pravidlá sociálneho dialógu tak, aby bol funkčný aj na úrovni regiónov, odvetví a najmä podnikov a organizácií; postupne by funkčnosť tripartity mala prerásť do štvorpartity, kde štvrtým členom sa stanú zástupcovia vedy.

7. ROZVOJ REGIÓNOV SLOVENSKA

Vláda SR si uvedomuje, že kvalita života obyvateľov SR sa musí formovať v konkrétnom prostredí regiónov Slovenska. Preto bude podporovať regionálny rozvoj horizontálnou a vertikálnou koordináciou so zohľadnením rôznorodosti regiónov Slovenska. Politikou vlády bude vytvárať a uplatňovať také sociálno-ekonomické nástroje, ktoré budú napomáhať znižovať regionálne disparity, zvyšovať konkurencieschopnosť regiónov, a tým aj kvalitu života. Princíp zvyšovania regionálnej konkurencieschopnosti znamená posilnenie schopnosti regiónov flexibilne reagovať na meniace sa podmienky, prispôbovať im svoju sociálno-ekonomickú štruktúru, predvídať zmeny a usmerňovať ich. Na Slovensku dosiaľ prevažuje stratégia odstraňovania slabých stránok regiónov, jadrom by sa však mala stať podpora rastových možností zohľadňujúca danosti jednotlivých regiónov. Jednou z ciest je podpora klastrových iniciatív, a to nielen v oblasti cestovného ruchu. Vláda bude podporovať cielene rozvoj cestovného ruchu aj prostredníctvom organizácií destinačného manažmentu v spolupráci s miestnou a územnou samosprávou.

Pri realizácii rozhodnutí bude vláda vychádzať z **Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR**, ako východiskového strategického dokumentu, ktorý komplexne určuje strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja v dlhodobom období, pri rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. **Vláda SR bude pokračovať v procese vyrovnávania regionálnych rozdielov s využitím synergie fondov EÚ, rozvojových politík jednotlivých rezortov a programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov, miest a obcí.**

Vláda bude podporovať ekonomický rozvoj regiónov aj s dôrazom na **podporu malého a stredného podnikania a cestovného ruchu** ako perspektívneho odvetvia pre tvorbu nových pracovných príležitostí. Vytvorí tiež podmienky na skvalitňovanie a inovovanie činnosti regionálnych agentúr.

Vláda považuje **úspešné a transparentné čerpanie fondov Európskej únie vo vzťahu k rozvoju regiónov za rozhodujúce**. Pôjde najmä o dočerpanie pomoci z Regionálneho operačného programu (ROP) v období 2007 – 2013, ktorého hlavným cieľom je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch a krajov.

Súčasná prax ukázala, že sprostredkovateľské orgány vytvorené v rámci samosprávnych krajov významne pomohli k úspešnému čerpaniu financií z ROP. Vláda preto vytvorí **na úrovni samosprávnych krajov podmienky na uplatnenie riadiacich a implementačných štruktúr** v rámci pomoci a podpory z fondov Európskej únie, v línii strategických cieľov novej kohéznej politiky na roky 2014 – 2020. Bude koordinovať a koncentrovať intervencie v regionálnom priestore. Vytvorí predpoklady na absorpčnú schopnosť čerpania finančných prostriedkov z kohéznej pomoci EÚ na základe dostatočného množstva kvalitných projektov s aplikáciou komplikovanejších a komplexných projektov.

Vláda SR ďalej výrazne posilní koordináciu a koncentráciu systému regionálnej podpory. Zabezpečí rozpracovanie a aplikáciu Stratégie EÚ 2020 s vplyvom na rozvoj regiónov Slovenska.

Vláda uskutoční ďalšiu decentralizáciu kompetencií v rámci systému riadenia a implementácie fondov EÚ. Zlepší dostupnosť spoľahlivých štatistických dát, ktoré sú potrebné pre rozhodovací proces, ako aj pre systém hodnotenia vplyvu politik. Vláda sa bude usilovať o transparentnosť s nízkymi administratívnymi nárokmi.

Na zabezpečenie týchto úloh, ale aj na určovanie priorít po roku 2013 pri vypracovaní nových operačných programov, bude potrebná spolupráca s európskymi inštitúciami pri stanovovaní a podrobnejšom rozpracovávaní novej európskej politiky s dôrazom na potenciál v regiónoch a na regionálne aspekty rozvoja v podmienkach SR. Vláda bude presadzovať nielen maximálne čerpanie, ale aj **efektívnu kontrolu účelnosti vynakladania finančných prostriedkov**. Svoje úsilie zameria na rovnomerné čerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v priebehu jednotlivých rokov.

Vláda SR zabezpečí podmienky na **sociálnu inklúziu marginalizovaných rómskych komunít** s využitím Lokálnych stratégií komplexného prístupu v rámci horizontálnej priority Národného strategického referenčného rámca 2007-2013. Cieľom týchto programov je zvýšiť zamestnanosť a vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a zlepšiť ich životné podmienky. Pôjde hlavne o zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti výchovy a vzdelávania, v sociálnej oblasti, o zlepšenie stavu životného prostredia a o racionálne využívanie zdrojov. Vláda zabezpečí podmienky a finančnú udržateľnosť „Programu podpory výstavby obecných nájomných bytov nižšieho štandardu určených na bývanie občanov v hmotnej núdzi a podpory výstavby technickej vybavenosti v rómskych osadách“. Udržanie podmienok financovania projektov sociálne vylúčených a marginalizovaných rómskych komunít koordinovanou spoluprácou a súčinnosťou ústredných orgánov, dotknutých miestnych samospráv, samosprávnych krajov, nevládných organizácií a iných zainteresovaných subjektov považuje vláda za jednu z priorít úspešného rozvoja regiónov.

V rámci cezhraničných väzieb v regióne vláda **podporí euroregionálne združenia** a dôslednú implementáciu programov cezhraničnej spolupráce spolufinancovaných z fondov Európskej únie.

Vo vidieckych regiónoch bude vládny kabinet **podporovať poľnohospodárstvo** ako multifunkčné odvetvie. Vytvorí podmienky aj na **komplexnú podporu rozvoja vidieckeho turizmu a agroturistiky** vrátane budovania infraštruktúry, chýbajúcich inštitúcií, informačného a rezervačného systému a podpory marketingu v cestovnom ruchu.